

Mak
Namnusən Təwir Rəha Iesu Kristo
Itəm Mak Təməte
Nəghatən əkuəkir rəha naoa u
Mak

?Pah təməte naoa u? Jon Mak təməte naoa u. In sənəmə etəm tuelef kit rəha Iesu. Məto katən məmə in fren wır kit rəha Pita itəm ilau katian ikin mın tepət. Naoya rəha Wək Mın tatən məmə in təmuwin ilau Pol e rəhan naliwəkən təmaupən mol, kən uarisig lan, təmuwin ilau Panapas.

?Təməte tatuwin kəm pah? Kəmotən məmə Mak təmətətiq Rom nian in təməte naoya u, kən okəm-naka in ilau Pita, uarisig kohamnu Pita. Mak təməte naoya u tuwin o iəfak mın əpəh Rom u ilat Iaihlua mın. Kitat kotitun nəhlan məto-inu in tatən-iarəp nıpəti nolən mın rəha netəm Isrel itəm koatol. Kən e naoya u, təməte nəghatən neen e nəghatən Arameik itəm netəm Isrel kınotitun rəkis. Məto in məuhlin nəghatən mın u tuwa e nəghatən Kris itəm Iaihlua mın əpəh Rom koatəghat lan.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? E nian Mak təməte naoya u, kən netəm Rom koatərəməyə e nitən asol itəm titəlau-in Nitəhai Metiterenian. Rəhalat nəghatən kitiəh əm, kən rəhalat suatıp kotəwir, kən rəhalat nolən o nahl-ipənən nəghatən mın in təwir. Nian əh, in nian təwir o nən-iarəpən Namnusən Təwir rəha Iesu Kristo. E nian əh, Namnusən Təwir təmai uəhai əm e nitən pisin pisin mın e suatıp mın rəha Rom.

? Təmæte naoa u o naka? Mak tolkeike mēmæ otæn-iarəp ətuatip namnusən rafin rəha Iesu, mēmæ in pah, kən in təmøl naka, kən matəgətun naka. Okəm-naka in tolkeike mēmæ otiləs-ipər nətəligən rəha iəfak mīn əpəh Rom, mətə-inu netəmim tepət kəmotol nərətən elat. Mak təmæte tepət e nian iəkis mīn itəm otəpanuwa e nəmegəhən rəha netəmim rəha Iesu. Kən in təmən-iarəp nolən rəha Iesu mēmæ in mīn təmətətig e nian iəkis mīn.

*Jon Baptais təmøl əpen-əpenə e suatip
(Mat 3:1-12; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)*

¹ Inu nətuounən rəha Namnusən Təwir rəha Iesu Kristo, Neti Uhgīn. ² Ien rəha Uhgīn, nərgīn u Aesea təmæte-pən mihīn e naoa aupən. Uhgīn təmən mēmæ,

“Otəplan-tu. Iatahl-ipīnə rəhak iahləpis itəm otos rəhak nəghatən.

In otaupən-in ik mēmæ otol əpen-əpenə e rəham suatip.”

³ “Suah kit tətəun əpəh ikīn taruən-aruən ikīn matən mēmæ, ‘Itəmat, otol əpen-əpenə o suatip rəha Iərəmərə, kən motol rəhan suatip tətəuatip.’ ”

⁴ Kən tol nəhlan, Jon Baptais təmīet-pa ikīn taruən-aruən ikīn matol baptais e netəmim, kən matən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn kəm ilat mēmæ okotəkəike motəuhlin məntaalət o nolən rat mīn rəhalat, kən motuwīn o Uhgīn, mēmæ in otəfəl nolən rat mīn rəhalat. Kən e nəmtətīn kit, okol baptais elat. ⁵ Netəmim rafin rəha nītən əh Jutia ne

taon əh Jerusalem, kəmotuwa motətəlig-in rəhan nəghatən kən motən-iarəp rəhalat nolən rat mīn, kən Jon təmol baptais elat əpəh e nəhau Jotan.

⁶ Jon təməsuwīnən e natīmnat wīr. Rəhan natīmnat tahmen əm e rəha ien u Elaija aupən. Rəhan natīmnat kəmol e nīməme kamel, kən rəhn kətəut kəmol e nuwigi kau, kən matun əm pitip ne nahui sukapak e nīkinat. ⁷ Kən təmatən-iarəp kəm netəmim məmə, “Suah kit u tatuarisig-in io, rəhan nəsanənən ne nepətən taprəkis-in io. Io ekəsahmen-in mīnən məmə ekeiuaiu mapeg rəkis rəhan put. ⁸ Ekatol baptais etəmat e nəhau, məto in otəpanol baptais etəmat e Narmīn Rəha Uhgīn.”

*Jon təmol baptais e Iesu əpəh e nəhau Jotan
(Mat 3:13-17; Luk 3:21-22)*

⁹ E nian əh, Iesu təmīet əpəh Nasaret, latuənu kit rəha Kalili muwa. Kən Jon təmol baptais lan əpəh e nəhau Jotan. ¹⁰ Nian Iesu təmər əpəh e nəhau, kən masipər məplan nego e neai təmerəh, kən Narmīn Rəha Uhgīn təmeiuaiu-pa ron tahmen-pən e mak. ¹¹ Kən nəghatən kit təmīsi-pər əpəh e nego e neai matən min-nulan məmə, “Ik netik keike, ekolkeike pīk ik, kən nīkik tagien pīk agīn ron ik.”

*Setan təmos-ipən-os-ipən
kəm Iesu
(Mat 4:1-11; Luk 4:1-13)*

¹² Kən roiu agīn-əh mīn, Narmīn Rəha Uhgīn təmīt-ipən Iesu əpəh ikīn taruən-aruən ikīn, ¹³ ima nat iarupīn mīn. Təmatig ikīn mos nian fote. Nian

---

1:6: 2 King 1:8; Mat 11:8
Aes 42:1; Mat 12:18; Mak 9:7

1:7: Wək 13:25

1:11: Sam 2:7;

m̄in Setan tatos-ip̄ən-os-ip̄ən k̄əm in. K̄ən nagelo m̄in k̄əmotasitu lan.

*Iesu tinat̄atuoun mat̄ən-iar̄əp Namnus̄ən T̄əw̄ir
(Mat 4:12-17; Luk 4:14-15)*

¹⁴ Nian kin̄il̄əs-ip̄ən r̄ək̄is Jon e kalapus, Iesu t̄əmuw̄in əp̄əh Kalili mat̄ən-iar̄əp Namnus̄ən T̄əw̄ir r̄əha Uhḡin k̄əm net̄ənim. ¹⁵ T̄əm̄ən m̄əm̄ə, “! Ure! !R̄əhan nian t̄inuwa! !Nian r̄əha n̄ər̄əm̄ər̄əən r̄əha Uhḡin tinatuwa iūəhk̄ir! !Ot̄əuhlin n̄ət̄əl̄iḡən r̄əhat̄əmat, motap̄əs pahrien nol̄ən rat m̄in, k̄ən motuw̄in o Uhḡin, k̄ən motahat̄ət̄ə e Namnus̄ən T̄əw̄ir!”

*Iesu t̄əmaun-in et̄ənim kuw̄it r̄əha niuw̄ən n̄əm
(Mat 4:18-22 Luk 5:1-11)*

¹⁶ Nian Iesu t̄əm̄ət̄aliw̄ək e n̄ikal̄i Lek Kalili, k̄ən m̄əplan suah mil k̄əiu, et̄ənim r̄əha niuw̄ən n̄əm m̄in, n̄ərḡilau u Saimon ne pian Antru. K̄ətuat̄ip̄-in r̄əhalau net. ¹⁷ K̄ən Iesu t̄əm̄ən-ip̄ən k̄əm ilau m̄əm̄ə, “Uea, m̄ət̄əu-pa io, muea r̄əhak et̄ənim mil, k̄ən io ekol it̄əmlau nakuea et̄ənim mil r̄əha niuw̄ən net̄ənim m̄əm̄ə okotuwa r̄əhak m̄in net̄ənim.” ¹⁸ K̄ən əmun kuap̄əs r̄əhalau net, k̄ən mūət̄əu-p̄ən.

¹⁹ K̄ən Iesu t̄əmal̄iw̄ək muw̄in t̄əhm̄in m̄in m̄əs̄in, k̄ən m̄əplan net̄i Sepeti mil Jemes ne pian Jon katūəp̄əl̄əh e r̄əhalau pot matūəhl w̄ir r̄əhalau net. ²⁰ K̄ən e nian əm əh in̄əh, Iesu t̄əmaun-in ilau lan, k̄ən kūətul muap̄əs r̄əhalau tata Sepeti ne r̄əhan iolw̄ək m̄in kot̄əp̄əl̄əh e n̄ip̄əg noa pot, k̄ən mūət̄əu-p̄ən Iesu.

Iesu təməhg-iarəp narmīn rat e suah kit əpəh Kapaneam

(Luk 4:31-37)

²¹ Kən Iesu ne rəhan mīn netəmim kəmotuwīn əpəh Kapaneam. Kən e nian rəha Sapat, Iesu tuwīn əpəh e nimə rəha nuəfiminən matəgətun netəmim.

²² Kən netəmim kəmotəto rəhan nəghatən, kən narmīlat təmiwig pīk ron mətə-inu rəhan nəghatən təfigəm, nepətən əh-ikīn, kən maprəkis-in mīn rəha iəgətun mīn rəha Lou.

²³ Kən e nian əh, suah kit narmīn rat tətatiɡ lan təmuwa imə kən mətəgət əfəməh məmə, ²⁴ “!Ik Iesu etəm Nasaret! ?Nəmuwa məmə onakahro itimat? !Okəmə naka nəmuwa məmə onakərəkīn itimat! ! Io enəmītun rəkis ik, ik Etəm Asim rəha Uhgīn!”

²⁵ Kən mətə Iesu təmən-ipən əskasik kəm narmīn rat un məmə, “!Ah! Əsəghatən, miet e suah un.”

²⁶ Kən narmīn rat təmol nīpəti suah apon tasiəp-asiəp, magət əfəməh miet lan.

²⁷ Kən netəmim kəmotaut motən-ipən kəm ilat mīn məmə, “!Ei, naka u! Okəmə naka nəgətunən wi kit u. !Suah u tatos nəsanənən o nəghatən kəm narmīn rat mīn, kən koatətəliɡ-in motol nəwian!” ²⁸ Kən kəmamnus ueiuəhai əm Iesu, tuwīn mapəkol əpəh e nītən Kalili.

Iesu təmol-wīr netəmim tēpət

(Mat 8:14-17; Luk 4:38-41)

²⁹ Nian Iesu ne Jemes, Jon, Saimon, ne Antru kəmotiet e nimə rəha nuəfiminən, kən motaiu ətuatip əm kan əpəh latuənu rəha Saimon ne Antru

ikin. ³⁰ Nian kəmotuwīn, məto uhu Saimon tatəp-əp, kən mətapīl-pər e rəhan pet, kən kəmotən-ipən kəm Iesu məmə pətan əh tatimis. ³¹ Kən Iesu təmuwīn meapən o nelmīn kən tətul. Kən nətəp-əpən tagīm lan, kən tuwīn matol nigilat nagwənən.

³² Tinehnaipən mīt tinaht, nian rəha Sapat tinol namnun, kən netəm mīn u koatimis, ne netəm narmīn rat tətətig elat, pialat mīn kəmotəmīk ilat motuwa o Iesu. ³³ Netəmim rafin e latuənu un kəmotuwa motargəfimīn əm ilat mīn əpəh e nafiluə e nimə un rəha Saimon ne Antru. ³⁴ Kən Iesu təmol-wīr netəmim tepət u koatos nimisən pīsīn-pīsīn mīn kotəwīr, kən məhg-iarəp narmīn rat tepət e netəmim, məto təmən-iəhau narmīn rat mīn məmə okəsotəghatən, məto-inu kīnotitun rəkis məmə pah u Iesu.

Iesu təmatamnus-iarəp rəhan nəghatən əpəh Kalili

(Luk 4:42-44)

³⁵ Kən laulaugīn agīn, fetukai təsīrən əh, Iesu təmīet muwīn əpəh ikin netəmim kotikə ikin matəfak. ³⁶ Kən Saimon ne in mīn neen kəmotuwīn kateam-in. ³⁷ Nian kəmotəplan, kən kəmotən-ipən kəm in məmə, “Netəmim rafin koteam-in ik.”

³⁸ Məto Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kəpə. Pəs kotuwīn əpəh e latuənu pīsīn mīn neen, ekamnus-iarəp rəhak nəghatən kəm netəmim məpəkol məto-inu, nat əh in əh emuwa ron məmə ekol.”

³⁹ Kæn muwîn mapəkol rafin e nitæn əpəh Kalili, mətamnus-iarəp rəhan nəghatən əpəh e nimə rəha nuəfiminən mîn, kæn məhg-iarəp narmîn rat mîn e netəmim.

Iesu təmöl-wir suah kit leprosi təmöl
(*Mat 8:1-4; Luk 5:12-16*)

⁴⁰ Suah kit leprosi təmöl təmuwa misin-pən nulin o Iesu mətasəkin-pən nəwirən ron məmə, “Okəmə nakolkeike, kæn nəkitun nol-wirən io kæn mafəl rəkis namkimikən lak.”

⁴¹ Kæn Iesu nikin təmahmə pik ron, kæn təməg-əfəmäh-in nelmin mələhəu-pən lan, mən məmə, “Əwəh. Iakolkeike. !Əwir-ta!” ⁴² Kæn roiu agin-əh, nimisən leprosi təmagim mikə lan, kæn nipətin tinəwir, namkimikən tinikə. ⁴³⁻⁴⁴ Kæn Iesu təmənipən əskasik kəm suah un məmə, “Əsən-iarəpən natimnat mîn u kəm netəmim, məto uwîn əm mehm pris kit pəs in tehm məmə nipətim tinol min-nulan, kæn os-ipən kəm in nat u itəm Lou rəha Moses təmən o suah kit itəm rəhan leprosi tinikə, kæn netəmim okotitun məmə nipahrienən ninəwir, kæn rəham namkimikən tinikə.” Kæn mahl-ipən tatuwîn.

⁴⁵ Məto suah un təmuwîn kæn mən-iarəp nat un kəm netəmim mîn rafin mol Iesu təsuwînən e latuənu mîn məghat məto-inu nimanin netəmim tepət pik koatətulosig-in. Kæn o nat əh inəh, təmətan ikin netəmim kotikə ikin. Kæn netəmim kotisi-pən əpəh ikin mîn rafin moatuwa ron.

2

*Iesu tæmol-wir suah kit næwtain mæsin tæmimis
(Mat 9:1-8; Luk 5:17-26)*

¹ Nian neen kinotuwa rækis minotuwîn, Iesu tæmitelig-pæn min æpæh Kapaneam, kæn næghatæn tæmaiu muwîn kæm netæmim min mæmæ Iesu æpæh ræhan nimæ. ² Kæn netæmim tepæt kæmotuwa motær wir æpæh imæ, ne ihluæ ne, kæn rum tikæ o etæmim kit min. Kæn Iesu tatæn-iaræp ræhan næghatæn kæm ilat.

³ Kæn suah kuwit kæmotalis pialat kit motuwa o Iesu itæm nipætîn mæsin tæmimis mætapil-pær e ræhan nimitiwîn. ⁴ Nian kæmotuwa, mæto netæmim kinotær æpæh imæ, kæn okol kotæruru nuwînæn kehm Iesu. Kæn kotilæs motuwîn æpæh ilis e nimæ motos-irækis næhgi nimæ mæsin ætuatip æm æh Iesu tatætul ikin imæ,* kæn motæhlman-æhlman suah un tatite e nimitiwîn ræhan muwîn iuæhkîr æm o Iesu. ⁵ Nian Iesu tæmæplan nahatætæn ræhalat, kæn tæn-ipæn kæm etæm tatimis un mæmæ, “Nætik, enos-irækis rækis nolæn rat ræham.”

⁶ Mæto iægætun min neen ræha Lou kotæpælæh æpæh imæ, kæn nikilat tæmæht mæmæ, ⁷ “?Tahro suah u tatæn rat Uhgîn? Næghatæn æh tærat. Uhgîn æm titun nos-irækisæn nolæn rat ræha etæmim. !Pah min titun nos-irækisæn!”

⁸ Kæn roiu agin-æh, Iesu tilæs ræhalat nætelligæn, kæn mæmæ, “?Tahro nikitæmat tæht pik natimnat min-nulan? ⁹ ?Itæm pæhruæn timetig, itæm u mæmæ ekæn-ipæn kæm suah æh mæmæ, ‘Enos-irækis rækis ræham nolæn rat,’ o itæm u timætig mæmæ, ‘Ëtul,

---

* **2:4:** E nian æh, kæmol næhgi nimæ neen e tael. Kæn netæm min u kæmos-irækis tael min neen mæmæ otol kuhal tahmen-in suah u itæm in tatimis.

miləs rəham nimitiwın matuwın'? ¹⁰ Məto ekol nat kit məmə onəkotıtun məmə io Neti Etəmim, iatos nepətən ikın-u e nətueintən o nos-irəkisən nolən rat rəha netəmim." Kən məghat kəm suah əh məmə, ¹¹ "İatən-ıpınə kəm ik məmə, ətul, miləs rəham nimitiwın matuwın imam ikın." ¹² Kən əmun suah apon təmətul, miləs rəhan nimitiwın, maliwək matuwın, kən ilat rafın kəmotəplan, mo-taut, narmilat təmiwig ron kən motənwıwi Uhgın motəmə, "Ekəsotehmən əh nat kit tol min-nulan ne, nian kit."

*Iesu təmaun-in Lifae məmə otuwa muarisig-in
(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)*

¹³ Iesu təmuwın mın mətaliwək əpəh e nıkalkal nəhau Lek Kalili, kən nımanın netəmim kəmotuwa ron, kən tatəgətun ilat. ¹⁴ Kən təmaliwək matuwın kən məplan Lifae neti Alfeas, in etəmim rəha nosən məni rəha takis, tatəpələh imə matol rəhan wək. Kən Iesu təmən-ıpən kəm in məmə, "Ətəu-pa io, muwa rəhak etəmim." Kən əmun tətul muarisig-in.

¹⁵ Kən nian kit, Iesu təmuwın mətagwən əpəh ima Lifae ikın ilat netəmim rəha nosən məni rəha takis, ne netəm nol təfagə rat neen. Kotagwən əm kitiaəh ilat Iesu ne rəhan mın netəmim məto-inu netəmim tepət kotal təfagə rat nəhlan kotuarisig-in Iesu. ¹⁶ İəgətun rəha Lou neen, ilat u Farisi. Kən neen kəmotəplan məmə Iesu tətəgwən əm kitiaəh ilat nol təfagə mın un, ne netəmim rəha nosən məni rəha takis, kən kotətapəh o netəmim rəhan mın məmə, "?Tahro Iesu tətəgwən əm kitiaəh ilat netəm kotal nəhlan?"

¹⁷ Kən Iesu təməto rəhalat nəghatən, kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Netəm min u kəsotimis-imisən kəsotuwınən o tokita, məto netəm min u koatimis-imis koatuwin ron. Io eməsuwamən o netəm min u kotəmə kinotətuatip rəkis. Məto emuwa o netəm min u kotitun əm məmə ilat koatol nolən rat min.”

*Kotapəs nagwənən o nəfakən
(Mat 9:14-17; Luk 5:33-39)*

¹⁸ Kən e nian əh, netəmim min rəha Jon Baptais ne Farisi min kəmotapəs nagwənən motətuakəm o nəfakən kəm Uhgın. Kən netəmim neen kəmotuwa motən-ipən kəm Iesu məmə, “Əplan-tu, netəmim rəha Jon Baptais ne Farisi min kotətuakəm o nəfakən. ?Məto tahro rəham min kəsotolən mihin?”

¹⁹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Nian katol lafet lan rəha etəm tatol marit, kən iərman u otol marit tətətig əh ilat in min neen motol lafet, nikitəmat tətəht məmə otətuakəm motapəs nagwənən? !Kəpə! Nian tətətig əh ilat min, kən nıkilat tətəgien, motəgwən əm. ²⁰ Məto nian əpəh ikin məmə okəpaniləs-irəkis suah əh lan, kən e nian əh in əh, in min neen nıkilat otahmə ron, kən kəpanotətuakəm motapəs nagwənən.”

²¹ Kən təmatig mən min məmə, “Suah kit min okol təsəhl-pənən nımismisi nıməhan wi kit e nıməhan oas itəm təmerəh. Okəmə otəhl-pən, kən nıməhan wi un titun nəhap asolən nıməhan oas un.

²² “Suah kit min okol təsiuw-pənən wain wi kit e nuwigı nat oas kit, məto-inu okəmə otiuw-pən wain wi e nuwigı nat oas itəm təskasik, kən wain otapuel-apuel kən nuwigı nat oas un otahgig

kən məhap, kən wain ne nuwigî nat un okuərat. Məto wain wi okiuw-pən əm e nuwigî nat wi itəm tımətmətig.”†

*Netəmim mîn rəha İesu kəmotəhl wit e Sapat
(Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)*

²³ E nian kit e Sapat, İesu ne rəhan mîn netəmim kəmotaliwək motuwîn-pən əpəh e niki nasumən rəha wit, kən netəmim mîn rəha İesu kəmotəhl wit məmə okotun.

²⁴ Kən Farisi mîn u kotaskəlim əskasik Lou rəha Moses kəmotən-ipən kəm İesu məmə, “!Ei, əplan-tu! E Sapat, kəsəuləkən əh e nasumən ne kəsolən natımnat mîn nəhlan kotərəkin Lou. ? Tahro rəham netəmim mîn kotol nəhlan?”

²⁵⁻²⁶ İesu təmuhəlpin rəhalat nəghatən məmə, “Okəm-naka itəmat nakəsotafinən əh nat u Təfit təmol əpən nian Apiata in pris asol aɡin rəha Uhgın. Itəmat nınotafin rəkis məmə Təfit nəumis təmus, kən tuwın əpəh e Nımə Tapolən rəha Uhgın, kən mİLəs pİret asim u pris mİN əm koatun, kən in mİLəs muwa motun ilat in mİN neen.”

²⁷ Kən təmatig mən-ipən mİN kəm ilat məmə, “! Kəməsolən Sapat məmə in nat figəm kəm netəmim, məto kəmol Sapat məmə otasitu elat kotameg!

²⁸ Tol nəhlan, io Neti Etəmim ekatərəməərə rafin e natımnat mİN, kən matərəməərə mİN e Sapat.”

3

*İesu təmol-wir nelmi
suaH kit təməfaiu
(Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)*

† 2:22: Afın futnot e Luk 5:37   2:24: Dut 23:25   2:25-26: 1 Saml 21:1-6   2:25-26: Lev 24:5-9   2:27: Dut 5:14

¹ E Sapat kit m̄in, Iesu t̄am̄it̄al̄ig-p̄an m̄in əp̄əh e nim̄ə r̄əha nuəf̄im̄in̄ən k̄ən m̄əplan suah kit nel̄m̄in t̄əm̄im̄is, t̄əs̄əg-ətuat̄ip-in̄ən. ² Nian Iesu t̄əmuw̄in im̄ə, k̄ən net̄əm̄im̄ k̄əmotolkeike m̄əm̄ə okot̄ən īər̄ək̄in Lou lan, k̄ən motalk̄əl̄ik w̄ir ron m̄əm̄ə okotehm-tu m̄əm̄ə otol-w̄ir suah un e Sapat, o k̄əp. ³ K̄ən Iesu t̄əm̄ən-ip̄ən k̄əm̄ suah un m̄əm̄ə, “Ətul muwa u aup̄ən,” k̄ən t̄ətul muw̄in əp̄əh aup̄ən. ⁴ K̄ən Iesu t̄əm̄əhai ilat m̄əm̄ə, “?R̄əhatat Lou t̄əm̄ə kotitun nol̄ən naka e Sapat? ?T̄əm̄ə t̄əw̄ir m̄əm̄ə okotol nat w̄ir, o nat t̄ərat? ?T̄əw̄ir m̄əm̄ə okotomeḡəh net̄əm̄im̄, o t̄əw̄ir m̄əm̄ə okotohamnu net̄əm̄im̄?” M̄əto kot̄əpn̄ap̄in əm̄.

⁵ K̄ən Iesu t̄əmas̄ip̄ən m̄əplan ilat, k̄ən nem̄əha tol, k̄ən n̄ikin tahm̄ə olat m̄əto-inu r̄əhalat-kap̄ə tīək̄is p̄ik. K̄ən m̄ən-ip̄ən k̄əm̄ suah un m̄əm̄ə, “Əg-ətuat̄ip-in-tu nel̄m̄əm̄.” K̄ən suah apon t̄əm̄əg-ətuat̄ip-in nel̄m̄in, əmun nel̄m̄in t̄əw̄ir. ⁶ K̄ən Farisi m̄in apon k̄əmotiet motaiu ətuat̄ip əm̄ motuw̄in mot̄əplan r̄əhalat tik̄im̄ir m̄in e pati r̄əha Herot, motol əm̄ kitīəh moteam-in suat̄ip m̄əm̄ə okotil̄əs Iesu motohamnu.

N̄imanin net̄əm̄im̄ k̄əmotuaris̄ig-in Iesu

⁷ Iesu ne r̄əhan m̄in net̄əm̄im̄ k̄əmotiet moteiuaiu motuw̄in əp̄əh e nəhau Lek Kalili. N̄imanin net̄əm̄im̄ k̄əmotuaris̄ig-in ilat. Net̄əm̄ m̄in un neen k̄əmotisi-p̄ən e latuənu r̄əhalat e n̄it̄ən Kalili, ⁸ neen kotisi-p̄ən əp̄əh e latuənu əlk̄əl̄əh m̄in ne Jerusalem r̄əha n̄it̄ən əp̄əh Jutia. Neen m̄in k̄əmotisi-pis e nəwtain m̄əs̄in əp̄əh n̄it̄ən Itumia ne e nəwtain nəhau Jotan ent̄ən̄ip̄ən-p̄ən matuw̄in.

Neen mìn kəmotisi-pəhap əpəh ikin mìn e taon mil un Taea ne Saeton. Netəm mìn un kinotəto rəkis natimnat mìn un Iesu tatol ilat, kən kotuwa məmə okotəplan.

⁹ Kən nimanin netəmim kəmotuwa pik, kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan mìn netəmim məmə okotol-əpen-əpenə e pot kit məmə otuwın məpələh lan, məmə nimanin netəmim okəsotəhg-əhg pikən in. ¹⁰ Məto-inu tınol-wir rəkis netəmim tepət, kən netəm mìn u kotimis əh kotəhg-əhg ilat mìn məmə okotuwa iuəhkir motek Iesu. ¹¹ Kən nian netəmim itəm narmin rat mìn kotatig elat kəmotəplan Iesu, koteiuaiu aupən-in motorin ilat motagət əfəməh məmə, “!Ik Neti Uhgın!” ¹² Məto Iesu təmən-iəhau əskasik narmin rat mìn un məmə okəsotən-iarəpən in kəm netəmim.

Iesu təmaun-in rəhan netəm tuelef məmə okotuarisig-in

(Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³ Kən Iesu ne kəmotuwın əpəh e noanu nitot mìn, kən tətaun-in netəmim neen məmə okotuwa ron. ¹⁴ Nian kəmotuwın, kən təmitəpun rəkis ilat tuelef kən mōs-ipər ilat məmə aposol mìn. In təmən mìn məmə netəm mìn əh, ilat əh okotaliwək ilat mìn, kən in otahləpis ilat kotuwın motən-iarəp namnusən təwir kəm netəmim əpəh ikin mìn, ¹⁵ kən okotos mìn nepətən ne nəsanənən o nəhg-iarəpən narmin rat mìn e netəmim.

¹⁶ Netəm mìn u ilat u təmitəpun ilat, ilat u, Saimon u Iesu təməhun-pən mìn nərgin kit mìn məmə Pita, ¹⁷ ne Jemes ne pian Jon neti Sepeti mil u Iesu

tamos-ipən mīn nərgilau təhan məmə, “Poanejes,” nīpəti nəghatən əh təmə neti kaluəluə mil, məto-inu neməha tatol ueiuəhai ilau, ¹⁸⁻¹⁹ ne Antru, Filip, Patolomiu, Matiu, Tomas, Jemes u neti Alfeas, Tateas, Saimon u kətaun-in məmə Selot,* ne Jutas Iskariot u təmegəhan-in-pən Iesu e nelmi tikimīr mīn. Netəm mīn əh ilat əh tuelef, Iesu təmos-ipər ilat.

Iesu ne Pielsepul

(Mat 12:22-32;

Luk 11:14-23; 12:10)

²⁰ Uarisig, təmitəlig-pən mīn latuənu, kən nīmanin netəmim kəmotuwa mīn ron, kən Iesu ne rəhan mīn netəmim kīnotəruru namegən ne nagwənən ne. ²¹ Nian rəhan mama ne kəmotəto nəghatən u katən e Iesu, kən motuwa məmə okotit-irəkis o netəmim, məto-inu netəmim neen koatən məmə Iesu nitalməl.

²² İəgətun mīn neen rəha Lou kəmotisi-pən əpəh Jerusalem motuwa kən motəmə Pielsepul, u in etəm-iasol rəha narmin rat mīn, in tətətig e Iesu, kən motəmə in tatos-ipən nəsanənən kəm Iesu məmə otəhg-iarəp narmin rat mīn e netəmim.

²³ Kən Iesu təmaun-in ilat kotuwa iuəhkīr ron kən tatuəh nimaa nəghatən kəm ilat, məmə, “? Nīkətəmat tatəht məmə okol Setan təhg-iarəp atip Setan? !Kəp! ²⁴ Okəmə netəmim e kantri kit koatoor ilat mīn, kən okotərəkin rəhalat kantri, kən nərəmərəən rəhan otisas mīkə. ²⁵ Kən təhmen-pən əm, e latuənu kit, okəmə netəmim lan koatoor ilat mīn, kən okotərəkin aɡin-əh latuənu u. ²⁶ Kən

3:17: Luk 9:54

*

3:18-19: Əplan-tu futnot e Mat 10:4.

3:22:

Mat 9:34; 10:25

okəmə Setan tatəhg-iarəp narmin rat min rəhan e netənim, kən tatol atip əm tikimir kəm in. ? Kən otahro nulan, rəhan nərəməərəən otətul? Wək rəhan otisas mikə.

²⁷ “Kən okol iakləh kit təsuwin əpnəpinən imə e rəha etəm kəgin kit ikin, mətakləh-in natimnat rəhan, məto otəkəike məlis e nol, mələhəu u, kən panuwın makləh-in rəhan natimnat.

²⁸ “Ekətən pahrien kəm itəmat məmə təfagə rat rafin rəha netənim, ne nəghatən rat min itəm ilat koatən, Uhgın titun nos-irəkisən. ²⁹ Məto etəm tatən rat Narmin Rəha Uhgın, okol Uhgın təsos-irəkisən rəhan təfagə rat. Təfagə rat un otətətig kitiəh lan mətatig, okol təsikəən.” ³⁰ Iesu təmən nəhlan məto-inu kəmotəupən motən məmə narmin rat kit tətətig lan.

*Mama rəha Iesu ne pian min
(Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)*

³¹ Kən e nian əh, mama rəha Iesu ne pian min kəmotuwa, kən moatətul əm əpəh ihluə kən motahl-ipən nəghatən o Iesu məmə tuwa-tu mehm ilat. ³² Kən nimanin netənim kəmotəpələh kan keko-in Iesu, kən kən-ipən kəm Iesu məmə, “Ei, mama rəham ne piam min əpəh ihluə, kotalkeike məmə okotehm-tu ik.”

³³ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Pah u rəhak mama ne piak min?” ³⁴ Kən masipən məplan rafin ilat kən məmə, “Otasipən-tu. Itəmat u piak min ne rəhak mama ətuatip min. ³⁵ Netəm min u koatol nəwia Uhgın, ilat u piak min, ne rəhak kaka min, ne rəhak mama.”

4

Etəm tatəfe nīkutin natimnat
(Mat 13:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Kən Iesu təmitəlig-pən mīn əpəh e Lek Kalili matəgətun netəmim, məto nīmanin netəmim kəmotuwa ron, motol məmə Iesu tuwīn e pot. Kən pot un tatəməhl-pən e lek, kən Iesu tatəpələh-pən lan. Kən nīmanin netəmim kəmotəpələh əpəh ipar e nīkalkal lek. ² Kən Iesu tatuəh nimaa nəghatən mīn kəm ilat matəgətun ilat e natimnat tepət.

³ Təmən-ipən kəm ilat məmə, “Otətəlig-tu. Suah kit təmuwīn məmə oteatəgtəg rəhan nīkutin natimnat əpəh e rəhan nasumən. ⁴ Nian təmateatəgtəg rəhan nīkutin natimnat, kən neen kotisas-pən əpəh e nīkalkal suatip, kən mənig mīn kotuwa moaton rəkis. ⁵ Kən neen komotisas-pən əpəh e nīki kəpiel, kən motəwiə uəhai əm məto-inu nisip noan məsin. ⁶ Kən nian nərauiə təhg ilat kən kotauke-auke motamis, məto-inu nokilat təməsiuaiu pikən. ⁷ Kən neen kəmotisas-pən e nīki nolkosik. Nian kəmotəwiə məto nolkosik tətəht-əsin ilat kən mətatu-atu-pən elat, kən kotəwiə rat kən məsotoeən. ⁸ Kən neen mīn kəmotisas-pən e nəptən wīr, kən motəwiə wīr motol iahgin, kən motə-in noalat, neen noalat tate, neen noalat sikiste, neen noalat wan-hanrit.”

⁹ Kən Iesu təmatig mən-ipən mīn kəm ilat məmə, “Etəm matəlgīn tatig, təwīr məmə in otətəlig-in wīr kən mītun nəghatən mīn u.”

Netəmim mīn rəha Iesu kotəmə otən-tu nīpəti nīmaa nəghatən u

(Mat 13:10-17; Luk 8:9-10)

¹⁰ Nian Iesu ne kəmotan pīsin əm ilat rəhan netəmim tuelef ne netəm kotuarisig-in, kən kotətapəh ron o nuəhən nīmaa nəghatən mīn.

¹¹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat un, Uhgīn tatən-ipinə nəghatən anion rəhan kəm itəmat məmə in tatuwa məmə otərəməərə e rəhan mīn netəmim. Məto netəm mīn u İaihlua mīn, kotəto əm nəghatən rəha Uhgīn e nuəhən nīmaa nəghatən. ¹² Nolən u tol min-nəhlan məmə, ‘Kotarəplan pap məto kəsotehmən, moatəto pap, məto kəsotitunən, kən məto-inu rəhalat-kapə tiəkis, kən ko kəpotitəlig motapəs rəhalat təfagə rat, məmə Uhgīn otos-irəkis rəhalat təfagə rat.’ ”

Iesu təmən-iarəp nīpəti nuəhən nīmaa nəghatən

(Mat 13:18-23; Luk 8:11-15)

¹³ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “? Okəmə naka itəmat nəkotəruru əh nuəhən nīmaa nəghatən u? ? Itəmat nakotəmə onəkotahro motitun mīn nīpəti nuəhən nīmaa nəghatən pīsin pīsin mīn rafin? Otətəlig-in wīr-tu məmə nəkotitun.

¹⁴ “Nīpəti nuəhən nīmaa nəghatən e nīkutin natimnat əh tahmen əm e nəghatən rəha Uhgīn itəm katən-iarəp kəm netəmim, kən nīsīp tahmen e nīki netəmim. ¹⁵ Netəmim neen koatəto, məto tahmen əm e nīkutin natimnat u tatisas-pən e suatip. Nian koatəto nəghatən rəha Uhgīn, məto Setan tuwa mos-irəkis ueiuehai əm olat. ¹⁶⁻¹⁷ Kən neen koatəto, məto tahmen əm e nīkutin

natimnat un tatisas-pən e niki kəpiel nokilat təseiuaiu pikən. Nian koatəto nəghatən rəha Uhgın, koatos ueiuəhai əm e nagienən, məto təsatigən tuwəh e nikiilat. Nian koatatig rat, o netəmim koatol tərət kəm ilat o nəghatən rəha Uhgın, kən koatəme ueiuəhai əm e rəhalat nəmegəhən. ¹⁸ Netəmim neen min koatəto, məto tahmen əm e nikutin natimnat u tatisas-pən e niki nolkosik. Nian koatəto nəghatən rəha Uhgın, ¹⁹ məto rəhalat nətəligən tatuwin pik o natimnat rəha nətueintən, kən ilat kotolkeike məmə rəhalat nautə ne natimnat wir min otepət. Natimnat min u kotahmen e nolkosik tətəht e nikiilat, mol kotəpouin nolən nəghatən rəha Uhgın, kən məsotoe-inən noalat. ²⁰ Kən neen min koatəto, məto tahmen e nikutin natimnat u tatisas-pən e nəptən wir. Nian koatəto nəghatən rəha Uhgın, kotos e nikiilat pahrien, kən motoe-in noalat, neen tate, neen sikiste, kən neen wan-hanrit.”

Lait u itəm kəməfətəin

(Luk 8:16-18)

²¹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Pah tətəsiepən e lait kən mətəii-pən e pesin, o tətəhtu-pən e nıpəg pet? !Kəp! Kəsolən mihin. Nian nakotəsiepən e lait, kən motətu-pər e tepil məmə netəmim okotehm nat lan. ²² Nat katəfətəin okəike kepik, kən ne nat tətəhluaig otəkəike miet-pa ikin təhag-əhag ikin. ²³ Etəm matəlgın tatig, təwir məmə in otətəlig-in wir kən mitun nəghatən min u.”

²⁴ Kən matig mən-ipən min kəm ilat məmə, “Otətəlig-in wir-tu. Etəm u tatəto rəhak nəghatən

4:19: Mat 19:23-24

4:21: Mat 5:15; Luk 11:33

4:22: Mat

10:26; Luk 12:2

məto təsətəu-pənən, okol təsitun wir minən. Məto etəm un tatətə matətəu-pən, in otitun tepət məsin min. ²⁵ Tol nəhlan məto-inu, etəm u itəm rəhan əh-ikin nitunən, kən in tatətəu-pən, kən Uhgın otos-ipən min nitunən kəm in, kən rəhan nitunən in otepət pik. Məto etəm u itəm rəhan nitunən tikə, Uhgın otos-irəkis rafin rəhan nitunən itəm nikin təht məmə in tatos.”

Nuəhən nimaa nəghatən e nisən nikutin natimnat

²⁶ Kən Iesu təmən min məmə, “Nərəməərəən rəha Uhgın tahmen e suah kit təmis nikutin natimnat əpəh e rəhan nasumən. ²⁷⁻²⁸ Lapın min tuwın mətapıl, kən e nərauiəgən min tuwın maliwək mətan, kən məsol minən nat kit lan ne, məto-inu nisip əm tatos-ipən niāmıtəən kəm in məmə otə-in noan. Məto nikutin nat un tinəwiə muwın minol iahgin, məto suah un təruru məmə təmahro min-nulan məwiə. Kən təmərgət mol iahgin, kən mol-pən nimalın, kən moe matuwın matuwın, kən minimətə. ²⁹ Kən nian tinimətə, e nian əm əh inəh, suah apon tuwın miləs rəhan nisa muwın matətə rəkis matəulək-in, məto-inu nian ətuatip rəhan tinuwa.”

*Nuəhən nimaa nəghatən e nikuti mastat
(Mat 13:31-32; Luk 13:18-19)*

³⁰ Kən Iesu təmən min məmə, “?Nərəməərəən rəha Uhgın tahro min-nulan? ?Karmə ekən naka məmə tahmen lan? ³¹ In tahmen e nikuti mastat. Mastat un in nig kit nikutin netin, netin, netin. In təkəku e nikuti nig min rafin. ³² Məto nian kəməfe, kən təwiə

4:24: Mat 7:2   **4:25:** Mat 13:12; 25:29; Luk 19:26   **4:29:** Joel 3:13; Nöl Əpən 14:15

mol iahgin maprækis-in nig min itəm katəfe e nasmən, mol nelmin iahgin min, kən mənig ilis min kotuwa motol-pən niag-iagilat huə e tikəmkəmən.”

Iesu təmatəgətun netəmim e nuəhən nimaa nəghatən

(Mat 13:34-35)

³³ Iesu təmatəgətun mihin nəhlan netəmim e nuəhən nimaa nəghatən tepət, məto təmatən-ipən əm tahmen məmə okotitun. ³⁴ In təmatəgətun əm netəmim e nuəhən nimaa nəghatən min əh tepət. Məto nian kotan pisin əm ilat rəhan min netəmim, kən tatən-iarəp nipəti nuəhən nimaa nəghatən kəm ilat.

Iesu təmən-iəhau nimətag asol ne nəhau ne

(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵ Tinehnaipən, kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan min netəmim məmə, “Pəs-tu kotuwın-tu əpəh entənipən-pən e lek u.” ³⁶ Kən kəmotapəs netəmim, kən rəhan min netəmim kəmotuwın e pot məto Iesu tinəmuwın rəkis matəpələh. Kən kəmotiləs Iesu e pot moatuwın ilat pot neen min kotuarisig-in ilat. ³⁷ Kəmoatuwın əmun nimətag asol kit nahgin-nahgin tahmen əm e nalip təmuwa. Kən peau-peau asol min kotoralkin-pən əpəh e nipəgnoa pot, kən nəhau tinatər-pən e pot, kən pot natol o namnimən. ³⁸ Məto Iesu əpəh uarisig tətəpəl əlu-əlu matauloga-pən e pelo kit. Kən rəhan min netəmim kəmotaiu motuwa motəhgaiir lan, motəmə, “!Ei, İəgətun! !Tahro nıkim təsəhtən itimat ne, iuəhkır əm ekotimis!”

³⁹ Kən Iesu təmaiir mətul matən-iəhau nimətag ne nəhau məmə, “!Nahmen! !Uameg-ta!” Kən

nimətag təmurahl nelmin, kən peau-peau asol min apon kəmotikə, kən təməməlinu təməməlinu.

⁴⁰ Kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan min netəmim məmə, “?Tahro nakotəgin pik nəhlan? Okəmə naka rəhatəmat nahatətəən tikə əh lak.”

⁴¹ Məto rəhan min netəmim kinotəgin pik, kən motən-ipən kəm ilat min məmə, “!Ei nəman! ? Etəmim naka u? Nat əpnəpən nimətag ne nəhau, məto ilau kətioal nəwian.”

5

Iesu təməhg-iarəp narmın rat e suah kit (Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)

¹ Iesu ne rəhan min netəmim kəmotuwın motuwar əpəh entənipən-pən e Lek Kalili, əpəh ima netəm Kerasa. ² Nian Iesu təmiet e pot, kən məplan suah kit təmişipən əpəh e nipəg kəpiel min, ikin katitənim netəmim ikin. Suah un narmın rat tətətig lan. ³ Suah un tətətig əm əpəh e suwit, okol kəsaskəlimən, kən kəruru min nəlisən e nol o sen. ⁴ Nian tepət kotəlis nelmin ne nelkin ne e sen. Məto nian rafin tateatip-eatip sen, kən matoratip-oratip sen e nelmin ne nelkin ne, kən məsanən pik məsahmen-inən suah kit məmə otaskəlim. ⁵ Kən lapin ne e nərauiəgən min ne nian rafin, in tətən əpəh e suwit, ne əpəh e nitot min, in pisin əm, mətagət əfəməh, kən matəte atip əm in e kəpiel asılə min.

⁶ Nian suah un təmasıpən-in Iesu əpəh isəu tatuwa əh, kən təmaiu muwın meiuaiu misin-pən nulin ron. ⁷⁻⁸ Kən mətagət əfəməh məmə, “!Iesu, ik Nəti Uhgın Ilis Agın! ?Nəmuwa məmə onakahro io?” Məto Iesu təmə, “!Ik narmın rat, iet e suah un!”

Məto narmin rat apon təmə, “!Ekateasiə-in e nərgi Uhgın məmə onakəsölən nalpınən kəm io!”

⁹ Kən İesu təmətapəh ron məmə, “?Ik nərgəm pah?” Məto təmə, “Nərgək u, Nımanin Tepət, məto-inu itimat tepət.” ¹⁰ Kən kəmotən-ipən əskasik kəm İesu məmə otəsahl-iarəpən ilat əh-ikin əh.

¹¹ İkin əh, pikəs min tepət tepət kotalu əpəh e nıkalı nitot un. ¹² Kən narmin rat min apon kəmotən-ipən kəm İesu məmə, “Kəsi, ahl-ipən-tu itimat ekotuwin o pikəs min əpəh, megəhan-in itimat ekotuwin motatig əpəh elat” ¹³ Kən İesu təmegəhan-in ilat məmə okotuwin, kən narmin rat min apon kəmotiet e suah apon motuwin əpəh e pikəs min. Kən pikəs min un kotahmen-in tu-taosan, kəmotaiu motuwin əpəh İkin təkul-əkul İkin, kən motiwig-pən əpəh ləhau e nəhau un motamnım.

¹⁴ Kən netənim itəm kəmotagwən pikəs min un, kəmotaiu motuwin motən-iarəp natun kəm netənim min əpəh e taon rəhalat, kən motən tuwin mapəköl əpəh latuənu min. Kən netənim tepət kəmotuwa məmə okotəplan-tu nat un məmə kəmahrol min-nulan. ¹⁵ Nian kəmotuwa o İesu, kən motəplan suah un narmin rat min kəmotatig lan aupən, tınapəs nalmələn kən minuwın e natımnat matəpələh, kən narmilat təmiwig ron kən motəgin. ¹⁶ Kən netəm min u kəmotehm nat ətuatip e nıganəmtilat kəmotamnus nat un kəmotehm İesu təmol e suah un ne pikəs min kəm ilat min neen. ¹⁷ Məto netəm min u e nitən un kəmotən-ipən əskasik kəm İesu məmə otatuwin məsətulən əh iməlat İkin.

¹⁸ Kən nian Iesu tınatıtəlig-pən mın məmə otuwın e pot, məto suah un narmın rat mın kəmotatig lan, təmolkeike pik məmə otuwın ilat Iesu ne, kən matən-ipən kəm Iesu məmə, “Egəhan-in io, pəs ekımnə kitat min itəmat.”

¹⁹ Məto Iesu təməsegəhan-inən, məto təmən-ipən kəm in məmə, “Itəlig-pən imam ikın, kən mamnus kəm netəm imam ikın nat naka itəm Uhgın ilis pik təmol kəm ik, kən məmə in təmasəkitun ik.”

²⁰ Kən təmuwın əpəh ikın Tekapolis matən-iarəp natımnat itəm Iesu təmol kəm in. Kən nian netəmim kəmotəto, kən kəmotaut pik ron.

Pətagwəhl kit itəm tatımıs ne pətan əkəku kit itəm təmımıs

(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)

²¹ Kən Iesu ne kəmotuwın mın e pot motıtəlig-pən entənıpən-pa e lek, məto nımanin netəmim kəmotuwa ron motıtəlau in əpəh e nıkalkal lek.

²² Kən suah kit, nərgın u Jaeras, in etəm-iasol kit rəha nımə rəha nuəfımınən, təməplan Iesu kən təmuwa misin-pən nulin ron. ²³ Kən təmatətapəh o Iesu matəkəike kəm in o nasituən məmə, “Rəhak pətan əkəku tatımıs pik otəsuwəhən tımıs. !Awi, wa-tu kian nəkələhəu-pən nelməm lan pəs təwır məmegəh!” ²⁴ Kən Iesu təmətəu-pən suah un mətían, kən nımanin netəmim tepət kəmotuarisig-in kıtəlau lan katıləs-pikən-ləs-pikən.

²⁵ Kən pətan kit təmuwa o Iesu itəm tatos nımısən rəhalat nıpitan nian rafın əm, mınos nup tuelef. ²⁶ Kən təmuwın məplan tokita tepət, kən mərəkin rafın rəhan məni elat, məto wək rəhalat kəmotol tətə pik nahməən. Məto rəhan nımısən təməseiuaiuən, in təmər məsın mın. ²⁷⁻²⁸ In təməto

namnusən e Iesu, kən nīkin tāməht məmə, “Okəmə ekek əm rəhan kot, kən rəhak nīmīsən otol namnun.” Kən tol nəhlan, təmuwa maliwək muarisig-in ilat, misi-pən e məntaa Iesu ikin, kən meapən mek rəhan kot.

²⁹ Nian təkək kot rəha Iesu nəhlan, kən roiu mīn əm rəhan nīmīsən tāmətul, kən tāməto əm e nīpətin məmə in tīnəwīr.

³⁰ Kən roiu mīn əm, Iesu tāməto məmə nəsanənən məsīn tāmīet lan, kən tāmēirair matətapəh məmə, “?Pah təkək rəhak kot?”

³¹ Kən məto rəhan mīn netəmim kotəmə, “Ei, əplan-tu. Netəmim koatīləs-pīkən-ləs-pīkən pīk ik. ?Tahro nakatən nulan məmə, ‘pah təkək io?’”

³² Məto Iesu təmatəgəs-in məmə otehm-tu məmə pah təkək. ³³ Kən əmun pətan apən tīnītun məmə nian in təkək kot rəha Iesu, rəhan nīmīsən tīnikə. Tol nəhlan, mīnatəgīn mətasiəp-asiəp muwa meiuaiu mīsīn-pən nulin o Iesu matən-ipən natīmnat rafīn kəm in. ³⁴ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Nətīk pətan, e rəham nahatətəən, nīnuwa mīnəwīr. Kən atuwīn, pəs nəməlinuən rəha Uhgīn tətətīg ron ik. !Rəham nīmīsən tīnikə!”

³⁵ Nian Iesu təmatəghat əh kəm pətan un, kən netəmim neen kəmotīsī-pən əpəh ima Jaeras ikin motuwa motən-ipən kəm Jaeras məmə, “Rəham pətan əkəku tīnīmīs rəkīs. Əsəlīkīamtəən iəgətun.”

³⁶ Məto Iesu təməsətəlig-inən rəhalat nəghatən, kən mən-ipən kəm Jaeras məmə, “Əsəgīnən, məsolən nīkim tərat. Ahatətə əm lak.”

³⁷ Kən Iesu təmən-īəhau netəmim məmə okəsotuarisig-inən ilau, kən mit əm Pita ne Jemes

ne pian Jon motuwīn. ³⁸ Kən kəmotuwīn əpəh ima Jaeras ikin motəplan netəmim tepət kəmotuwa motasək moatəun-əun. ³⁹ Kən Iesu təmuwīn əpəh imə mən-ipən kəm ilat məmə, “? Nakotagət pik nulan o naka? ?Kən motasək pik o naka? Pətan əkəku u təsimisən, tətəpil əm.” ⁴⁰ Kən netəmim kəmotalah-əmnu. Məto Iesu tahl-iarəp ilat məmə okotiet motuwīn əpəh ihluə. Kən mit əm rəhan etəmim miləhal ne mama ne tata rəha pətan əkəku un motuwīn əpəh pətan əkəku un tatəməhl ikin. ⁴¹ Kən Iesu təmos nelmin, mən e rəhalat nəghatən məmə, “*Talita kum,*” nīpəti nəghatən un təmə, “! Pətan əkəku, iatən-ipinə kəm ik məmə onakətul!” ⁴² Kən roiu min əm, pətan əkəku apon təmətul minataliwək. (Pətan əkəku un tinos nup tuelef.) Nian netəmim kəmotəplan nat un Iesu təmol, kən narmilat təmiwig pik ron. ⁴³ Kən Iesu təmən-ipən əskasik kəm netəm min un məmə, “Onakəotən-iarəpən nat un kəm suah kit.” Kən matig mən-ipən min kəm ilat məmə okotos-ipən nagwənən kit kəm pətan əkəku un tun.

6

Netəm Nasaret kəməsotisiai-inən Iesu (Mat 13:53-58; Luk 4:16-30)

¹ Iesu təmiet ikin-un kən rəhan min netəmim kəmotətəu-pən motuwīn əpəh iman ikin. ² Kən e nian rəha Sapat, Iesu tuwīn əpəh e nimə rəha nuəfiminən matəgətun netəmim. Kən netəmim tepət itəm kəmotəto rəhan nəghatən, kəmotaut pik ron motəmə, “?Ei nəman, kəruru məmə suah əpəh

təməmīk hiə natimnat mīn əpəh? ?Kəruru məmə təmahrenatig nəhlan? ?O kəruru məmə təmahrol nəhlan matol nat pispis mīn əpəh? ³ Kitat kotitun əm məmə suah əh iol əm nimə. In neti Meri, pia Jemes, Joses, Jutas ne Saimon. Kən kitat rəhan kaka mīn kotatig.” Kən nīkilat təsagienən ron kən motəuhlin məntaalat ron.

⁴ Məto Iesu təmə, “Ien rəha Uhgīn katisiai-in pik ikin mīn rafin. Məto rəhan mīn əm, ne netəm iman ikin kəsotisiai-inən.”

⁵ Kən ikin əh, okol təsolən nat pispis kit ikin, məto rəhan əmun, titun nələhəu-pənən nelmīn e netəm koatimis neen, kən kotəmegəh mīn. ⁶ Kən Iesu narmīn təmiwig pik o netəm iman ikin məto-inu kəsotolkeikeən məmə okotən nīpahrienən lan. Kən təmalīwək muwīn latuənu mīn rafin, matəgətun netəmim.

*Iesu təmahl-ipən rəhan
netəm tuelef məmə okotuwin
e nitən mīn*

(Mat 10:5-15; Luk 9:1-6)

⁷ Kən matig maun-in mīn rəhan netəm tuelef kotuwa ron, kən mahl-ipən ilat keiu-keiu. Təmos-ipən nəsanənən kəm ilat o nəhg-iarəpən narmīn rat mīn e netəmim. ⁸ Kən mən-ipən nəghatən u kəm ilat məmə, “Onəkəsotosən nat kit e rəhatəmat naliwəkən, məto onəkotos əm kasikin rəhatəmat. Onəsotosən məni kit e paos rəhatəmat, kən məsotosən pīret, o kətīm, o nat kit. ⁹ Onəkotuwin e put, məto onəsotosən sot kəiu. ¹⁰ Okəmə onəkotuwin əpəh ima suah kit ikin, kən otapil əm e rəhan nimə motatig kətatig kətoarus

motiet latuənu əh. ¹¹ Kən okəmə onəkotuwɪn e latuənu kit, məto netəmim neen kəsotolkeikeən məmə okotit itəmat nakotuwɪn e rəhalat nɪpəgnoa nimə, o kəsotətəlig-inən rəhatəmat nəghatən, kən nian nəkoatiet e rəhalat latuənu, nəkotəkəike motohapɪspɪs rəkis nisɪp e nelkitəmat məmə ilat okotitun məmə nəmotəuhlin-pən məntaatəmat olat.”

¹² Kən kəmotiet motuwɪn motən-ipən kəm netəmim məmə okotəuhlin nətəligən rəhalat, motapəs pahrien nolən rat mɪn, kən motuwɪn o Uhgɪn. ¹³ Kən motəhg-iarəp narmin rat mɪn tɛpət e netəmim, kən motol-pən oel e netəm mɪn u koatɪmɪs, kən motol-wɪr ilat.

Kig Herot Antipas təmən Jon Baptais məmə tɪnəmegəh mɪn

(Mat 14:1-2; Luk 9:7-9)

¹⁴ Kən Kig Herot Antipas təməto nəghatən rəha Iesu tinuwɪn mɪnapakol e nɪtən mɪn rafɪn. Kən netəmim neen kotəmə in Jon Baptais əpəh tɪnəiir-pa mɪn mol tatos nəsanənən o nolən nat pɪspɪs mɪn.

¹⁵ Məto netəmim neen mɪn kotəmə in Elaija, neen mɪn kotəmə ien kit rəha Uhgɪn məto tahmen e ien mɪn rəha Uhgɪn əupən.

¹⁶ Məto Kig Herot Antipas təməto, kən məmə, “Jon Baptais əpəh emətətɪp rəkis rəhn-kapə, məto tɪnəmegəh mɪn.”

Nolən itəm Kig Herot Antipas təmohamnu Jon Baptais lan

(Mat 14:3-12; Luk 3:19-20)

17-19 Kig Herot Antipas tāmən nəhlan mətō-inu in tāmōl nat kit tēsahmenən. Pian Filip tēmatit pətan kit nərgin un Herotias mioal marit, kən Kig Herot Antipas tit-irəkis pətan un ron mioal marit. Kən Jon tēmatən-ipən kəm in məmə, “Nakatərəkīn Lou. Tēsahmenən məmə onakit pətan rəha piam.” Kən Herotias tēmətō nəghatən un kən metəhau Jon ron, kən molkeike məmə okohamnu, mətō kəp. Kig Herot Antipas tāmōlkeike məmə otol rəhan pətaguīhl nīkin tagien, kən mahl-ipən rəhan mīn netəmim kotuwīn motaskəlīm Jon kəlīs ətain, kən kiləs kan kiləs-ipən e kalapus. ²⁰ Mətō Kig Herot Antipas tətīsiai-in Jon mītun məmə in etəm asim, kən in etəm ətuatip kit mol tatehm wīr kən mēsōhamnuən. Nian tēpət tətō nəghatən rəha Jon, kən tīnəruru əfəməh, mətō tolkeike məmə otatətəlig-in.

²¹ Matuwīn matuwīn Herotias tīnos rəhn matip Jon e nian kəmatol lafet lan rəha Kig Herot Antipas e nian tēmaiir lan. Kig tēmaun-in rafin netəm-iasol rəhan mīn, ne netəm-iasol rəha rəhan mopael mīn, ne netəm-iasol rəha netəm Kalili, məmə okotūwa motehm motagwən.

²² Kən e nian əh, pətan əkəku un neti Herotias tēmuwa imə matol tanis e nīganəmtilat. Kəmotəplan tāmōl tanis kən nīkilat tēmagien pik ron. Kən kig apon tāmən-ipən kəm pətan əkəku apon məmə, “Okəmə nakolkeike naka, nakətapəh-in ron io, kən ekos-ipīnə kəm ik.” ²³ In tāmən-iəkis kən mos noanawīl ron məmə, “Nat naka nakolkeike kən measiə-in ron io, ekos-ipīnə. Nat

əpnarın okəmə iahgin tahmen e nıpılga rəhak natımnat, məto ekəike mos-ıpınə.”

²⁴ Kən pətan əkəku apon təmuwın əpəh ihluə matətapəh o rəhan mama məmə, “? Mama, oekeasiə-in naka o kig?” Məto rəhan mama təmə, “Uwın measiə-in rəhn-kapə Jon Baptais.”

²⁵ Kən pətan əkəku apon təmaıu ueıuəhai əm muwın əpəh imə o kig kən məmə, “Ekolkeike məmə onakıləs-ıpa rəhn-kapə Jon Baptais u-roıu agın, kəmələhəu-pən e pilet kit.”

²⁶ Kən nat un təmol kig nıkin tahmə pık, məto okol təsapəsən, məto-inu tınəmos rəkis noanawıl e nıganəmtı netəmim u kəmotuwa o lafet. ²⁷ Kən mahl-ıpən rəhan kit mopael məmə otaiu əm muwın mıləs rəhn-kapə Jon Baptais muwa. Kən mopael apon təmuwın əpəh e kalapus kən mətatıp-rəkis rəhn-kapə Jon Baptais, ²⁸ kən mələhəu-pən e pilet kit mıləs muwa, kən mıləs-ıpən kəm pətan əkəku apon, kən tıləs muwın kəm rəhan mama. ²⁹ Nian netəmim mın rəha Jon Baptais kəmotəto netəmim kəmotamnus nat un kəmol e Jon, kən kotuwa motıləs nıpətın motuwın motıtənım e nıpəg kəpiel rəha nolən suwıt.

*Netəm tuelef rəha İesu kəmotıtəlig-pa mın ron
(Luk 9:10)*

³⁰ Kən aposol mın rəha İesu kəmotıtəlig-pa mın ron, kən motən-ıpən natımnat rafın itəm kəmotol, ne nəghatən mın itəm kəmotəgətun netəmim lan. ³¹ Məto netəmim tepət koatuwa moatuwın moatiet moatuwın, kən İesu ne rəhan mın netəmim kınötəruru nagwənən ne namegən

ne. Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Pəs-tu kotuwın-tu əpəh ikin kit netəmim kotikə ikin, kən nakotameg məsin.” ³² Kən ilat əm motuwın e pot kit minotuwın əpəh netəmim kotikə ikin.

*Iesu təmagwən nəman
faif-taosan
(Mat 14:13-21; Luk 9:11-17;
Jon 6:1-14)*

³³ Məto netəmim tepət kəmotəplan ilat nian kəmotiet, kən motitun ilat. Kən kəmotiet e latuənu min motaiu kaupən-in ilat, motuwın əpəh koatuwin ikin. ³⁴ Nian Iesu təmuwar e pot məplan nımanin netəmim tepət kinəmotuwa rəkis, kən təmasəkitun ilat, məto-inu kotahmen əm e sipsip min itəm etəmim tikə o nehmən ilat. Kən təmətul matəgətun ilat e natımnat tepət.

³⁵ Tınehnaipən, kən netəmim rəha Iesu kəmotuwa motən-ipən kəm in məmə, “Tınətalugin, kən ikin-u kəsətigən ikin. ³⁶ Təwir məmə onakahl-ipən-ta netəmim koatuwin əpəh e latuənu min, ne əpəh ikin min, məmə okotos-nəmtin nigilat nagwənən.”

³⁷ Məto in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kəp, itəməhal əm. Nakəhlagwən netəm min əh.” Məto kotəmə, “!Naka! ?Nakəmə oekotuwın motəra kin məni asol agın u tu-hanrit tenarius o nosən pıret lan o nagwənən nımanin netəmim u?”*

³⁸ Məto Iesu təmə, “?Nakoatos pıret kuwəh? Otuwin motehm.” Kəmotuwın motehm motəmə, “Pıret faif, kən nəm kəiu.”

6:34: Nam 27:17; Mat 9:36   * **6:37:** Roiu, tu-hanrit tenarius tahmen e tu-hanrit-taosan vatu.

³⁹ Kæn Iesu tæn-ipæn kæm ræhan mæn netæmim mæ okotol netæmim kotæpælæh e manuwihl amiæmætæ fifti fifti ne uan-hanrit uan-hanrit, ⁴⁰ kæn kæmotæpælæh næhlan fifti fifti ne uan-hanrit uan-hanrit. ⁴¹ Kæn Iesu tæmos pîret faif ne næm mil u kæiu, kæn mætag-pær æpæh e neai mæfak ron, kæn mæmkas pîret un mæmki-pæn kæm ræhan mæn netæmim mæmæ okotoor kælin kæm netæmim. Kæn matig mos mæn næm mil u kæiu mæmkas moor kæm netæmim. ⁴² Kæn netæmim rafin kæmotun nærpilat tasis, ⁴³ kæn motapæs nîmîsmîsî pîret un ne næm mil un, kæn netæmim mæn ræha Iesu kotaii-pæn e kætîm asol tuelef kotær wir. ⁴⁴ Kæn netæm mæn u kæmotagwæn, næman elat kotahmen e faif-taosan.

*Iesu tæmaliwæk e
nætuei næhau
(Mat 14:22-33; Jon 6:15-21)*

⁴⁵ Kæn roiu agin-æh mæn, Iesu tæmæn-ipæn kæm ræhan mæn netæmim mæmæ okotilæs pot kit motaupæn motuwîn entænîpæn-pæn æpæh îkin kit nærgîn u Petsaeta, mæto in otatig mahl-ipæn paupæn netæmim koatuwîn imælat mæn îkin-u panuwîn. ⁴⁶ Nian tinauiatîpin rækis netæmim, mahl-ipæn ilat koatuwîn, kæn muwîn æpæh e nîtot mæmæ otæfak.

⁴⁷ Kæn tinætalugin, pot tinuwîn æpæh ilugin ætuatîp æpæh e lek, mæto Iesu tætan pîsîn æm æpæh ipar. ⁴⁸ Kæn mæplan ilat kotasuæ kitasuæ mæto kinotæpou mæto-inu nîmætag tatoh ilat. Kæn tinatian-ian, kæn taliwæk e nætuei næhau matuwa. Tæmaliwæk muwa, iuæhkir æm taprækis-in ilat.

⁴⁹⁻⁵⁰ Kæn nian netæmim mæn ræha Iesu kæmotæplan taliwæk e nætuei næhau matuwa,

kən nīkilat təht mēmə narmī suah kit. Kən ilat rafin kəmotəplan, kən motəgin katearig əfəməh. Məto roiu agin-əh əm, Iesu təmən-ipən kəm ilat mēmə, “! Ei, nīkitəmat tətul məha-məha. Io u inu. Sotəginən!” ⁵¹ Kən muwin e pot məplan ilat moatəpələh, kən nīmətag təmurahl nelmin, kən kəmotaut pīk ron, ⁵² məto-inu rəhalat-kapə tiəkis. Kəmotəplan pap Iesu təmagwən netənim tepət e pīret noan məsin əm, məto ilat kotəruru əh mēmə in pah.

*Iesu təmol-wir netəm koatimis əpəh Kenesaret
(Mat 14:34-36)*

⁵³ Kəmotuwīn entənīpən-pən motuwar əpəh ikin kit nərgin u Kenesaret, kən motietain pot ikin. ⁵⁴ Nian kəmotuwar ikin əh, netəm ikin kəmotitun ueiuəhai əm mēmə in Iesu. ⁵⁵ Kən kəmotaiu motuwīn əpəh latuənu min moatən-ipən kəm netənim. Kən nian kotəto mēmə Iesu əh-ikin əh, koatənik netəm koatimis e rəhalat pet motuwa ron. ⁵⁶ Kən ikin min rafin Iesu tatuwīn-pən ikin e latuənu əlkələh, ne latuənu asol min, ne ikin min rafin titəlau, netənim kotənik netəm koatimis motiet katəlin əm ilat əpəh maket ikin. Kən kəmoatəkəike katən-ipən kəm Iesu mēmə otegəhan-in ilat kotek əm nīpəgnəmti rəhan kot. Kən netənim rafin u kəmotek rəhan kot, kən motəwir e rəhalat nīmīsən.

7

*Netəm-iasol min kəmotətəhau Iesu o kastom
rəhalat
(Mat 15:1-9)*

¹ Kən Farisi mīn ne iəgətun neen rəha Lou, kəmotisi-pən əpəh Jerusalem, motuwa moatəpələh ilat Iesu. ² Kən kəmotəplan məmə netəmim mīn rəha Iesu kəmotagwən kən məsotaikuas wīrən e nelmilat e nolən rəha Farisi mīn.

³ Farisi mīn, ne netəm Isrel tepət, kəmoatətəu-pən ətuatip kastom rəha tipilat nuwəh mīn. Okəmə kəsotaikuas wīrən e nelmilat un, kən kəsotagwənən. ⁴ Kən nian koatisi-pən e maket moatuwa, məsotagwənən pitən, motaupən kaikuas e nelmilat kən panotagwən. Kən moatətəu-pən natimnat tepət mīn nəhlan itəm kəmos o tipilat nuwəh mīn. Kən kastom ətuatip əh-ikīn rəha naukuasən e sospən, ne panikin, ne pesin u kəmol e iaen.

⁵ Kən inu Farisi mīn ne iəgətun mīn rəha Lou kotətapəh o Iesu məmə, “? Tahro rəham mīn netəmim kəsotətəu-pənən kastom rəha tipitat nuwəh mīn? ? Tahro kəsotaupənən motaikuas pitən e nelmilat u panotagwən?”

⁶ Məto Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Aupən Aesea təmən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn kən məht ətuatip itəmat lan u rəhatəmat nənən təwīr, məto nikitəmat tamkimik. In təmən məmə, ‘Uhgīn təmə netəm mīn u kotisiai-in io e nəghatən əm rəhalat, məto nīkilat tətən-pən əh əpəh isəu.

⁷ Motəfak kəm io o nat əpnəpīn əm məto-inu ilat kotəgətun netəmim e lou itəm etəmim əm təmol motəmə lou rəha Uhgīn, məto kəp.’ ”

⁸ Kən Iesu təmən mɪn kəm ilat məmə, “Itəmat nako-
tapəs Lou rəha Uhgɪn moatətəu-pən əm kastom
rəha etəmim.”

⁹ Kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Nakotausit pɪk
o nolən apon rəhatəmat məmə nakotapəs Lou rəha
Uhgɪn kən motətəu-pən atip əm kastom rəhatəmat.

¹⁰ Moses təmən məmə, ‘Onakisiai-in rəham tata ne
mama. Okəmə suah kit tatəghat rat e rəhan tata ne
mama, okəike kohamnu.’ ¹¹ Məto itəmat nakotən

məmə, suah kit okəmə tapəs nasituən e rəhan tata
ne mama kən mən-ipən kəm ilau məmə, ‘Rəhak
u nat u ekəmə ekasitu etəlau lan, məto emələhəu
əm məmə rəha Uhgɪn. Kən nat katos-ipən kəm

Uhgɪn okol kəsol mɪnən nat kit lan.’ ¹² Kən mo-
tatig moatən-iəhau mɪn o nasituən e rəhan tata ne
mama. ¹³ Məto e nolən əh, nakotəgətun netəmim

e rəhatəmat kastom motol nəghatən rəha Uhgɪn
tatol əm nat əpnapɪn lan. Kən natimnat mɪn tepət
mɪn nəhlan itəmat nəkoatol.”

*Nat tol netəmim kotərat e niganəmti Uhgɪn
(Mat 15:10-20)*

¹⁴ Kən Iesu təmaun-in nɪmanin netəmim məmə
okotuwa iuəhkɪr ron kən məmə, “Otətəlig-in wir-
tu io məmə nəkotitun. ¹⁵ Nat etəmim tatərge

təsolən etəmim tamkɪmɪk e niganəmti Uhgɪn, məto
nat tatiet e nɪki etəmim tatol etəmim tamkɪmɪk e
niganəmti Uhgɪn.”*

¹⁷ Nian Iesu təmiet e nɪmanin netəmim un
kən muwɪn əpəh imə, kən rəhan mɪn netəmim

7:10: Eks 20:12; 21:17; Dut 5:16   * **7:15:** E kopi oas mɪn neen
rəha Niutesteman itəm kəmətə e nəghatən Kris aupən, koatən ves
16 nəhlan: “Etəm matəlgin tatig, təwir məmə in otətəlig-in wir kən
mɪtun nəghatən mɪn u.”   **7:15:** Wək 10:14-15

kotətapəh o nīpəti nəghatən mīn un kəm in. ¹⁸ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə naka itəmat mīn rəhatəmat-kapə tikə. Onəkotəkəike motitun məmə natimnat itəm etəmim tatərge in tahmen əm e nat ihluə təsolən etəmim tərət e nīganəmti Uhgīn. ¹⁹ Məto-inu tərge kən təsuwīnən e nīkin, məto tatuwīn e tīpəin u, kən matiet mīn.” (E nəghatən əh Iesu təmən-iarəp məmə nagwənən rafin katun təwir e nīganəmti Uhgīn.)

²⁰ Kən məmə, “Məto nat itəm tatiet e nīki etəmim, in tol etəmim tətamkimik e nīganəmti Uhgīn. ²¹ Məto-inu nīki etəmim tatəht natimnat tərət tepət, ilat u: nīpitan ne nəman ne, koatit anion ilat mīn; nakləhən; nohamnuən itəm; ²² nakləh-inən pətan rəha suah pīsin; naumisən o natimnat; nolən rat mīn; neiuəən; nolən rəha nit əpnəpīn əmən nīpitan ne nəman; netetən; nənən nīkal itəm; nausitən; nalmələn. ²³ Nolən rat mīn əh, ilat əh kotisi-pən e nīki netəmim kən motol ilat kotamkimik e nīganəmti Uhgīn.”

*Iesu təməhg-iarəp narmīn rat e neti pətan kit
(Mat 15:21-28)*

²⁴⁻²⁶ Kən Iesu təmiet ikin-un kən məsou pəhap muwīn əpəh Fonisia, ima Iaihlua mīn e nitən rəha Siria, mətatīg e nimə kit iuəhkīr o taon u Taea, matəhluaig məsolkeikeən məmə netəmim okotitun məmə in tətatīg əh-ikin əh, məto okol təsəhluaigən. Məto pətan kit əh-ikin, narmīn rat tətatīg e rəhan pətan əkəku. Pətan un təmaiir ikin əh, kən in təsəfakən, in Iaihlua. (Netəm Isrel kotəmə Iaihlua mīn kotahmen e kuri.) Nian təməto natimnat wir mīn itəm Iesu tatol ilat, kən təsək muwa mīsin-pən nulīn ron məmə otəhg-iarəp narmīn rat e rəhan

pətan əkəku. ²⁷ Məto Iesu təmə, “Kəpə. Pəs kaupən kəgwən nisualkələh. Təsəwirən məmə okərakin-pən nagwənən nigı nisualkələh kəm kuri mın.”

²⁸ Məto pətan u təmə, “Nıpahrienən etəm-iasol, məto kuri mın koatun əm nımısmısi nagwənən nigı nisualkələh itəm kotısas-pən e nıpəg tepıl.”

²⁹ Kən Iesu təmən-ıpən ron məmə, “Məto-inu nəmuhalpın wır rəhak nəghatən, uwın-tu əpəh imam ikın məplan narmın rat tınıet rəkis e rəham pətan əkəku.” ³⁰ Pətan u təmaıu muwın iman latuənu məplan rəhan pətan əkəku tətəpıl-pər wır əm e rəhan pet, kən narmın rat tınıet rəkis lan.

Iesu təmol-wır suah kit matəlgın talu məruru nəghatən

³¹ Kən Iesu təmıet ikın-un ima netəm Taea kən muwın-pən əpəh Saeton matuwın əpəh e nəhau Lek Kalılı, məto təmuwın-pən əpəh Tekapolis ikın.

³² Kən netəmım kəmotıt suah kit matəlgın talu kən məruru nəghatən motuwa məmə Iesu otələhəu-pən nelmın lan pəs tətə təwır. ³³ Kən Iesu təmıt suah un mian əpəh isəu məsın o netəmım, kən mıləs-ıpən noa nelmın e matəlgın kən magəh nelmın† mələhəu-pən e namı suah un. ³⁴ Kən masıpər əpəh e neai, kən mamegahl ron e rəhan nəghatən məmə, “!Efata!” Nıpətın təmə, “!Əwır-ta!” ³⁵ Kən əmun suah un tınatətə nat, kən namın tınəwır mınatəghat wır.

³⁶ Kən Iesu təmən-ıəhau ılat məmə okəsotənən nat un kəm netəmım. Məto nıan Iesu təmatəkəıke kəm ılat, kən ılat kəmotəkəıke kən-ıarəp kəm

† **7:33:** E nıan mın əh, netəmım nıkılat təht məmə nahı noan in tahmen e mərsın kən tətəsıtu e nımısən.

netəmim. ³⁷ Kəmotaut pik ron motəmə, “Natimnat rafin itəm tatol, mətə in təwir pik agin. Netəm u matəlgilat talu kinoatəto nat, ne netəm kotəruru nəghatən kinoatəghat.”

8

*Iesu təmagwən
netəmim fo-tausan
(Mat 15:32-39)*

¹ E nian kit mīn netəmim tepət kəmotuwa mīn ron, kən mətə, nigilat nagwənən tinikə. Kən Iesu təmaun-in rəhan mīn netəmim kotuwa kən tən-ipən kəm ilat məmə, ² “Nikik tinahmə pik o netəm mīn əpəh mətə-inu, kəmotuarisig-in io mīnotos rəkis nian kisil, kən roiu əh, nigilat nagwənən tinikə. ³ Okəmə ekahl-ipən ilat koatuwin əh-roiu, kən niganəmtilat otapin e suatip, kən sueiuei otoh ilat, mətə-inu kəməsotagwənən nuwəh, kən neen kəmotisi-pən əpəh isəu.”

⁴ Kən rəhan mīn netəmim kəmotətapəh ron məmə, “? Okəmik hiə pīret tahmen-in nagwənən ilat? İkin-u taruən-aruən ikīn, netəmim kəsotatigən ikīn.”

⁵ Kən Iesu təmətapəh olat məmə, “? Nakoatos pīret kuwəh?” Mətə kotəmə, “Sepin.”

⁶ Kən təmən-ipən kəm netəmim məmə okotəpələh, kən mos pīret un məfak matən-ipən tagkiu ron kəm Uhgīn, kən məmkas mos-ipən kəm rəhan mīn netəmim məmə okotoor kəlin kəm netəmim, kən kəmotol mihin. ⁷ Kən kəmos mīn nəm əlkələh neen ka, kən Iesu təfak ron kən mos-ipən mīn kəm ilat məmə okotoor kəlin kəm

netəmim. ⁸⁻⁹ Kən netəm mīn u Iesu təmagwən ilat kotahmen e fo-tausan, kəmotun nagwənən nərpilat tasis, kən kapəs nīmismisi nagwənən, kən kaii-pən e kīpəhau sepīn kotər. ¹⁰ Kən Iesu tahl-ipən netəmim koatuwīn iməlat mīn ikīn. Kən ilat rəhan mīn netəmim kəmotuwīn e pot kan əpəh e nītən Talmanuta.

*Farisi mīn kəmotən məmə okotehm nəmtətin kit
(Mat 16:1-4)*

¹¹ Kən Farisi mīn neen kəmotuwa o Iesu moatərgəhəu kəm in motən-ipən kəm in məmə otol-tu nəmtətin asol kit pəs kotitun məmə in təmisi-pən pahrien o Uhgīn, o kəp. ¹² Kən Iesu nīkin təmərou, kən mamegahl ron kən məmə, “?Karmə tahro netəm mīn u-roiu ne kotəmə okotəplan-tu nəmtətin kit? Məto iatən pahrien kəm itəmat məmə okol kəsələn nəmtətin kit kəm itəmat.”

¹³ Kən mapəs ilat motuwīn e pot kan əpəh e nīkali nəhau lek entənipən-pən.

*Is rəha Farisi ne is rəha
Kig Herot Antipas
(Mat 16:5-12)*

¹⁴ Rəhan mīn netəmim kəmotaluin nəmīkən pīret məto kəmosos əm kitīəh əm motuwīn e pot.

¹⁵ Kən Iesu təmatəhag kəm ilat məmə, “Otehm wīr itəmat o is rəha Farisi mīn ne is rəha Herot Antipas.”

¹⁶ Kən kəmotən-ipən kəm ilat mīn məmə, “Tatən nəhlan məto-inu kəməsotəmīkən pīret.”

¹⁷ Kən məto Iesu tīnitun rəhalat nətəligən kən mən məmə, “? Tahro nakoatən nəghatən

əh məmə nəməsotəmikən pīret? ?Tahro itəmat nəkəsotehmən əh kən məsotitunən əh? ! Rəhatəmat-kapə tiəkis! ¹⁸ Niganəmtitəmat u ikin. ? Tahro nəkəsotehmən nat? Kən matəlgitəmat u ikin. ?Tahro nəkəsotətəən nat? Ekitun məmə okəmə naka nīnəmotaluin natimnat itəm kinotuwa rəkis. ¹⁹ ?Nian emos pīret əh faif məmkas mos-ipən kəm netəmim mīn əpəh faif-tausan kotun, kən uarisig nəmotaii-pən nīmismisin e kətim asol kuwəh?” Məto kotəmə, “Tuelef.”

²⁰ Kən təmətapəh mīn olat məmə, “?Kən nian emos pīret əh sepīn məmə ekos-ipən kəm netəm mīn əpəh fo-tausan kotun, kən uarisig nəmotaii-pən nīmismisin e kətim asol kuwəh?” Məto kotəmə, “Sepīn.”

²¹ Kən təmətapəh olat məmə, “?Məto itəmat nəkotəruru əh io?”

Iesu təmol-wir suah kit niganəmtin təpis

²² Kən kəmotuwar əpəh ikin kit katən məmə Pet-saeta, kən netəm ikin kəmotit suah kit niganəmtin təməpis motuwa kən kətəsək ahgin Iesu məmə otələhəu-pən nelmīn lan. ²³ Kən Iesu təmos nelmi suah un mian isəu məsīn o latuənu kən tagəh niganəmti suah un* kən mələhəu-pən nelmīn mil lan, kən mətapəh ron məmə, “?Nīnitun nehmən nat o kəp?”

²⁴ Məto suah un təmasipər kən məmə, “Ekatəplan netəmim məto kotahmən əm e nig mīn məto in əmun kotaliwək.”

²⁵ Kən Iesu təmatig mələhəu-pən mīn nelmīn mil e niganəmti suah un, kən tīnitun nəplan wīrən

8:17: Mak 6:52
e Mak 7:33.

8:19: Mak 6:41-44

* **8:23:** Afin-tu futnot

natimnat minapəs noapoapən. ²⁶ Kən Iesu təmahl-ipən məmə otatuwin iman ikin mətə təmən-iəhau məmə otəsuwin-pənən əh latuənu əh-ikin.

Pita təmən-iarəp məmə Iesu in Mesaea ilouin
(*Mat 16:13-20; Luk 9:18-21*)

²⁷ Kən Iesu ne rəhan min netənim kəmotiet motəsou pəhap motuwın e latuənu min u iuəhkır o nat əpəh Sisaria Filipae. Nian kəmoatuwin e suatip kən tatətapəh olat məmə, “?Otən-tu məmə netənim kotəmə pah u io?”

²⁸ Mətə rəhan min netənim kotəmə, “Netənim neen kotəmə ik Jon Baptais. Neen min kotəmə ik Elaija. Neen min kotəmə ik ien kit rəha Uhgın aupən.”

²⁹ Kən təmətapəh olat məmə, “? Mətə itəmat nakotəmə pah u io?” Kən Pita təmə, “Ik Mesaea ilouin, itəm Uhgın təmən məmə otəpanahl-ipa.”

³⁰ Kən Iesu təmən-iəhau əskasik ilat məmə, okəsotən-iarəpən in kəm suah kit.

Iesu təməghat-in
rəhan nimisən
(*Mat 16:21-23; Luk 9:22*)

³¹ Kən təmətgətun ilat kən matən məmə, “Io Neti Etənim oepənəto nahməən o natimnat tepət. Netəm-iasol rəha netəm Isrel, ne pris asol min, ne iəgətun min rəha Lou okotetəhau io, kən motohamnu io, mətə oekos nian kisil un, kən panəmegəh min.” ³² Təmən wir pap kəm ilat, mətə Pita təmit Iesu mian əpəh e nıkalı suatip kən matən-iəhau əskasik məmə otəsəghatən nəhlan. ³³ Kən mətə Iesu təmasipən məplan rəhan min netənim,

kən mən-ipən kəm Pita məmә, “! Ik iərmis Setan asol, agim muwin isəu lak! Rəham nətəligən sənəmә rəha Uhgın, mətō rəha etəmim əm.”

*Naulis-inən nən-iarəpən Iesu kəm netəmim
(Mat 16:24-28; Luk 9:22-27)*

³⁴ Kən Iesu təmaun-in rafin netəmim ne rəhan min netəmim məmә okotuwa ron, kən təmən məmә, “Okəmә suah kit təmә otuarisig-in io, otəkəike maluin atip in, kən mīləs rəhan nig kəməluau muarisig-in io. ³⁵ Etəmim itəm tolkeike məmә otosmegəh rəhan nəmegəhən e nətueintən u, kən otakiəh e rəhan nəmegəhən lilin. Mətō etəm otimis ron io ne Namnusən Təwır rəhak, in otos nəmegəhən lilin. ³⁶ ?Okəmә etəmim kit tatos rafin natimnat e nətueintən, mətō uarisig lan otimis kən təsosən nəmegəhən lilin, in təmol win e nat kit təwır, o kəp? Kəp. ³⁷ Okol suah əh təsos-ipənən nat kit kəm Uhgın məmә Uhgın otos-ipən nəmegəhən lilin kəm in.

³⁸ “Netəm kotaulis-in nən-iarəpən io ne rəhak nəghatən kəm netəm kotapəs nəfakən motol təfagə rat, kən o nian io Neti Etəmim oekuwa lan, io min oekaulis-in nənən məmә ilat u rəhak min netəmim. O nian əh oekuwa itimat nagelo asim min e nepətən əhag-əhag asol rəha rəhak tata.”

9

¹ Kən Iesu təmən məmә, “Ekatən pahrien kəm itəmat məmә, itəmat neen u nəkoatətul u ikin-u roiu, okol kəsotimisən mətōahgin kotəplan nərəməərən rəha Uhgın otuwa e nəsanənən asol.”

8:34: Mat 10:38-39; Luk 14:27

8:38: Mat 10:33

9:1: Mak

13:30

*Nipəti Iesu təmuwa mol pisin
(Mat 17:1-13; Luk 9:28-36)*

² Kən nian sikis kīnotuwa mīnotuwīn rəkis, kən Iesu tit Pita, Jemes, ne Jon, kən iləhal pisin əm kəhaluarisig-in motuwīn əpəh e nītot əfəməh kit, kən ilat pisin əm əh-ikin. Kən kəməhaləplan nipəti Iesu təmol pisin. ³ Rəhan napən təmuwa məruən matipit-ipit, okol suah kit təsaikuasən e nīməhan kit tərūən min-nəhlan. ⁴ Kən suah miləhal apon kəməhaləplan Elaija ne Moses kəmiaet-arəpa mətəhaləghat iləhal Iesu. ⁵ Kən Pita təmən-ipən kəm Iesu məmə, “İəgətun, təwīr məmə ekəhaluwa ikin-u. Pəs məhalol makeen kisil, rəham kit, rəha Moses kit, kən rəha Elaija kit.” ⁶ Pita tīnatəghat əpnarīn əm mətə-inu kīnəhaləgin pīk matəhlasīəp.

⁷ Kən napuə təmuwa malpin ilat, kən kəmotətə nəwīa suah kit təmīsī-pən əpəh e napuə məmə, “İnu netik keike u ekolkeike pīk. Onakəhaləkəike məhalətəlig-in in.” ⁸ Kən roiu agin-əh mīn, kəməhaleirair, mətə kīnəsəhaləplanən suah mīl un, mətə kəməhaləplan əm Iesu tatətul ilat mīn iləhal.

⁹ Nian kəmoateiuaiu e nītot un kan əpəh ləhau, kən Iesu təmən-iəhau əskasik iləhal məmə, “Natimnat un nəməhalehm əpəh ilis e nītot, onəsəhalənən kəm suah kit məhalətoarus-pən io Neti Etəmim oekəmegəh mīn e nīmīsən.”

¹⁰ Kən iləhal kəməhalīsiai-in nəghatən rəha Iesu, mətə kəmatəhalən əm kəm iləhal mīn məmə, “Nəghatən əh təmən məmə otəmegəh mīn e nīmīsən, kəruru məmə nipətin təmə naka.”

¹¹ Kən kəməhalətapəh o Iesu məmə, “? Tahro iəgətun mīn rəha Lou kotəmə Elaija otəkəike maupən muwa?”

¹² Kən Iesu təmən-ipən kəm iləhal məmə, “Nīpahrienən, Elaija otaupən muwa matol-wīr mīn natimnat rafin. ?Məto tahro Naoa Rəha Uhgīn təmən məmə io Netī Etəmim oepanəto nahməən o natimnat tepət, kən netəmim okotəplan io motapəs io? ¹³ Məto ekatən pahrien kəm itəməhal məmə Elaija tīnuwa rəkīs, kən kəmōl nat tərət lan tahmen e Naoa Rəha Uhgīn təmən məmə okəpanol mihin.”

*Iesu təməhg-iarəp narmīn rat e suakəku kit
(Mat 17:14-21; Luk 9:37-43)*

¹⁴ Nian kəmotitəlīg-pa mīn, motehm netəmim neen mīn rəha Iesu, məto nīmanin netəmim kəmotitəlau elat, kən iəgətun neen rəha Lou ne netəmim mīn rəha Iesu kotərgəhəu. ¹⁵ Nian netəmim kəmotəplan Iesu, narmīlat təmiwīg pīk ron, kən motaiu ka məmə okotəghat kəm in. ¹⁶ Kən Iesu təmətapəh olat məmə, “? Naka əpəh nakotərgəhəu ron itəmat netəm mīn əpəh?”

¹⁷ Məto netəm mīn u kit təmə, “Iəgətun, io emit netik muwa ron ik məmə onakol-wīr, məto-inu narmīn rat kit tətətig lan kən mol təruru nəghatən. ¹⁸ Kən nian narmīn rat apōn taskəlīm in, kən mōh mīləs-iəhau mōrin əpəh e nīsip, kən nahuin noan tiet tahmen əm e sop, kən matəgətain nəluin, nīpətīn tatīkīm kīm. Kən emətapəh o rəham netəmim məmə okotəhg-iarəp narmīn rat əpəh lan, məto kotəruru nəhg-iarəpən.”

19 Mæto Iesu tæmæ, “Kæsi, itæmat un netæm roiu ne nakæsothahatætæn lak. Karmæ oekatig kitat min itæmat mætoarus-pæn nian naka næpanotahatætæ lak. Kæn karmæ onæghan epanameg etæmat. Enæpou-in itæmat. !Otilæs suakæku un motuwa!”

20 Kæn kæmotilæs kan o Iesu. Kæn narmîn rat apon tæmæplan Iesu kæn mol suakæku apon taut nîpætîn tasiæp-asiæp pik, kæn miet morin æpæh læhau e nisip mæsoupælpæl mætan, kæn nahui noan tiet tahmen e sop. 21 Kæn Iesu tæmætæpæh o ræhan tata mæmæ, “? Tæmol min-næhlan minos nup kuwæh?”

Mæto ræhan tata tæmæ, “Tæmætuoun e nian tæmatækæku mætoarus-pa æh-roiu. 22 Kæn nian tepæt narmîn rat æh toh matilæs-ipæn æpæh e nigæm ne næhau mæmæ otohamnu. Okæmæ nækîtun nolæn, pæs nakasækîtun itimlau masitu etimlau.”

23 Mæto Iesu tæmæ, “? Naka æh, næghatæn u mæmæ, ‘Okæmæ nækîtun nolæn’? Uhgîn titun nolæn natimnat rafin o etæmim itæm tæthahatætæ lan.”

24 Kæn roiu agîn, tata ræha suakæku un tæmagæt æfæmæh mæmæ, “Ekætahatætæ lam, mæto in æmun ræhak nahatætæn tækæku æm, asitu lak mæmæ ræhak nahatætæn otær mepæt.”

25 Kæn nian Iesu tæmæplan mæmæ netæmim neen min kinotuwa iuæhkîr ron, kæn tæn-ipæn æskasik kæm narmîn rat apon mæmæ, “Ik narmîn rat itæm natol matælgitæm tætalû kæn mol itæm katæruru næghatæn. !Ekætæn-ipînæ ætuatîp u-roiu mæmæ onækiet e suakæku un, kæn mæsuwa minæn muwîn lan!”

26 Kæn narmîn rat apon tæmagæt æfæmæh mol suakæku apon taut masiæp-asiæp min u iuæhkîr agîn

timis, kən miet lan. Okol nəkəplan məmə tinimis rəkis, kən netəmim tepət kotəmə tinimis. ²⁷ Məto Iesu təmea-pən maskəlim nelmin miuw-pər, kən tətul.

²⁸ Iesu təmuwin imə, kən ilat pisin əm rəhan min netəmim koatəpələh, kən kotətapəh ron məmə, “? Karmə tahro ekotəruru nəhg-iarəpən narmın rat əpəh?”

²⁹ Məto Iesu təmə, “Nəfakən əm titun nəhg-iarəpən narmın rat min əh nəhlan.”

*Iesu təmən-iarəp min
rəhan nimisən
(Mat 17:22-23; Luk 9:43-45)*

³⁰ Kən Iesu ne rəhan min netəmim kəmotiet ikin-un kən motuwın-pən əpəh e nitən Kalili ikin, məto Iesu təsolkeikən məmə okitun məmə in əh-ikin əh. ³¹ Təmöl nəhlan məto-inu tatəgətin rəhan min netəmim. Təmən məmə, “Io Neti Etəmim, okegəhan-in-pən io kəm netəmim kotohamnu io ekimis. Məto oekos nian kisiil u, kən panəmegəh min.”

³² Kən məto rəhan min netəmim kəsotitun wirən rəhan nəghatən, kən nikilat tinəgin o nətapəh-inən nipəti nəghatən rəhan.

*?Pah in tepət elat?
(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)*

³³ Kəmotiet-pa əpəh Kapaneam, kən minoatuwin imə kit. Kən Iesu təmatətapəh olat məmə, “?Naka əpəh nəmoatən e suatip?”

³⁴ Məto kinotəruru nuhalpınən məto-inu, e suatip kəmoatən məmə pah in tepət elat. ³⁵ Kən

Iesu tāməht-iəhau məpələh, kən maun-in rəhan netəm tuelef məmə okotowa-tu ron, kən tən-ipən kəm ilat məmə, “Etəm tolkeike məmə in otepət e netəmim, in oteike meiuaiu elat kən muwa məmə in iolwək əm kit rəhalat.” ³⁶ Kən mīləs suakəku kit muwīn məf aupən-in ilat, kən maskəlīm məmə, ³⁷ “Kən etəmim itəm tatos e nīkin agien suakəku tahmen e inu, kən tatol e nərgək, kən tahmen əm məmə tatos io e nīkin agien. Kən etəmim itəm tatos io e nīkin agien, kən tahmen əm məmə tatos etəm u itəm təmahl-ipa io.”

*Suah kit təmōl nat pīspīs e nərgī Iesu
(Luk 9:49-50)*

³⁸ Kən Jon təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Iəgətun emotəplan suah kit tatəhg-iarəp narmin rat min e nərgəm, kən emotən-iəhau mətō-inu sənəmə kitat kit.”

³⁹ Mətō Iesu təmə, “Sotən-iəhauən, mətō-inu etəm tatol nat pīspīs min e nərgək, okol təsən uəhaiən nəghatən rat lak. ⁴⁰ Etəm itəm sənəmə rəhatat tīkimīr, in tolkeike itat. ⁴¹ Ekātən pahrien kəm itəmat məmə, okəmə etəm tətāsitu etəmat, mətō-inu rəhak u itəmat, suah u otəkəike mos nətouən rəhan, nat əpnapīn in nat əkəku əm tahmen tatos-ipīnə nəhau ətəp kəm itəmat nakotənim.”

*Nat tol etəmim tatəme e rəhan nəmegəhən
(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)*

⁴² Kən Iesu təmatəkəike matən məmə, “Nīsualkələh min u kotahatətə lak, okəmə suah

---

9:35: Mat 20:25-27; Mak 10:43-44; Luk 22:24-26   **9:37:** Mat 10:40
9:40: Mat 12:30; Luk 11:23   **9:41:** Mat 10:42

kit tol kit tæme e rəhan nəmegəhən o rəhan nahatətəən, kən suah əh, Uhgın otol nalpınən asol kəm in. Kən nalpınən əh otəskasik taprəkis okəmə kətu-pən kəpiel kit e nentou, kən kərakin-pən əpəh itəhəi lokamnım məmə otamnım.

⁴³⁻⁴⁴ “Kən okəmə nelməm tol ik natol təfagə, kən təwır məmə nakətətip rəkis mərakin. Okəmə nelməm kitiəh əm məto onakos nəmegəhən lilin, inu təwır pık maprəkis-in məmə nelməm kəiu məto okərakin-pən ik e nigəm asol namnun tıka.”*

⁴⁵⁻⁴⁶ Kən okəmə nelkəm kit tol ik nakatəme e rəham nəmegəhən nakətətip rəkis. Okəmə nelkəm kitiəh əm məto onakos nəmegəhən lilin, inu təwır pık maprəkis-in məmə nelkəm kəiu məto okərakin-pən ik e nigəm asol. † ⁴⁷ Kən okəmə niganəmtim kit tol ik nakatəme e rəham nəmegəhən, nakiləs-irəkis. Okəmə niganəmtim kitiəh əm məto onəkuwin ikin Uhgın tatərəmərə ikin, inu təwır pık maprəkis-in məmə niganəmtim kəiu məto okərakin-pən ik e nigəm asol. ⁴⁸ Kən ikin əh, firəl mın okotətip e nıpəti netənim ikin məsotimisən, kən nigəm tatus ilat kən matuəp əm kilpın okol kəsohamisən nian kit ne.

⁴⁹ “Uhgın tateatəgtəg-pən nigəm e netənim tahmen əm e sol kateatəgtəg-pən e nagwəən.

⁵⁰ “? Sol təwır, məto okəmə otisiu roiu, kən kəruru məmə okos-ipən mın naka pəs tətəhen?

---

* **9:43-44:** E kopi oas mın neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, katilpın nəghatən kit mın e ves 44 itəm tahmen-pən əm e ves 48. **9:43-44:** Mat 5:30 † **9:45-46:** E kopi oas mın neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, katilpın nəghatən kit mın e ves 46 itəm tahmen-pən əm e ves 48. **9:47:** Mat 5:29 **9:48:** Aes 66:24

Onəkotəkəike motos sol u tahmen e nolkeikeən e rəhatəmat nəmegəhən, kən motatig e nəməlinuən nian rafin.”

10

?Təwīr məmə nīpitan ne nəman okotapəs ilat mīn, o kəp?

(Mat 19:1-12; Luk 16:18)

¹ Kən Iesu təmīet ikīn-un kən muwīn mīet-pən əpəh entən əpəh Jutia entənīpən-pən e nəhau əpəh Jotan. Kən nīmanīn netəmīm kəmotuəfīmīn-pən mīn ilat mīn ron, kən tatəgətun ilat məmə inu tatəgətun əh mihīn ilat ne nian mīn.

² Kən Farisi neen kəmotuwa keiuə əm katətəpəh ron məmə, “?Tahro? ?Rəhatat Lou tategəhan-in məmə iərman titun napəsən rəhan pətan, o kəp?”

³ Məto Iesu təmətəpəh olat məmə, “?Lou naka un Moses təmələhəu aupən kəm itəmat?”

⁴ Kən məto kotəmə, “Moses təmegəhan-in məmə okəmə iərman tətəpəs rəhan pətan un, təike məte naoa kit mos-īpən kəm rəhan pətan məmə in tīnapəs, kən panahl-iarəp.”

⁵ Məto Iesu təmə, “Moses təməte lou un məto-inu rəhatəmat-kapə tiəkis pik. ⁶ Məto e nətuounən, Uhgīn təmol natīmnat, kən mol iərman ne pətan.

⁷ O nat əh in əh, iərman otəpanapəs rəhan tata ne mama, kən mətuatig ilau rəhan pətan. ⁸ Kən ilau okuea nīpətīlau kitīəh. Kən roiu, ilau sənəmə kəiu, məto kitīəh əm. ⁹ Uhgīn tīnīlpīn ilau kīnuea mīnioal kitīəh, kən o nat əh, pəs etəmīm kit okol təsətətipən rəhalau natīgən.”

9:50: Mat 5:13; Luk 14:34   **10:4:** Dut 24:1-4; Mat 5:31   **10:6:** Jen 1:27; 5:2   **10:8:** Jen 2:24; Efes 5:31-33

10 Kən Iesu ne rəhan mīn netəmim kəmotuwīn əpəh imə, kən rəhan mīn netəmim kotətapəh ron o nat un. 11 Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Etəm tatol tifos mətapəs rəhan pətan kən matit mīn in pīsīn kit, in tategoafəl matol təfagə rat e rəhan ətuatip pətan. 12 Kən tahmen mīn əm, okəmə pətan kit tətapəs rəhan iərman kən matətəu-pən in pīsīn kit, in mīn tateguafəl matol təfagə rat e rəhan ətuatip iərman.”

Iesu təməfak o nīsualkələh
(Mat 19:13-15; Luk 18:15-17)

13 Kən netəmim neen kəmotəmīk nīsualkələh motuwa o Iesu məmə otələhəu-pən nelmīn elat mawte-in nəwīrən rəha Uhgīn kəm ilat, məto rəhan mīn netəmim kəmoatən-iəhau ilat. 14 Məto nian Iesu təməplan, kən neməha tol, matəhai ilat məmə, “Pəs nīsualkələh okotuwa ron io. Əsotən-iəhauən nīsualkələh mīn un, məto-inu netəm mīn u nīkilat tahmen əm e nīki nīsualkələh, ilat u Uhgīn tatərəmərə elat. 15 İatən pahrien kəm itəmat məmə, okəmə suah kit təsolkəikəən məmə oteiuaiu mahmen e suakəku mapəs Uhgīn tərəmərə lan, in okol təsətig ahgīnən nərəmərəən rəha Uhgīn.” 16 Kən məmīk nīsualkələh e nelmīn, kən mələhəu-pən nelmīn elat məmə, “Pəs Uhgīn otawte-in rəhan nəwīrən kəm itəmat.”

Suah kit rəhan nautə tepət
(Mat 19:16-22; Luk 18:18-23)

17 Nian Iesu tīnətaliwək matuwīn, kən suah kit təmaiū muwa mīsīn-pən nulīn ron məmə, “? İəgətun wīr, oekəkəike mol naka un məmə ekos nəmegəhən līlīn?”

18 Mæto Iesu tæmæ, “?Tahro nakatæn mæmæ io etæm tæwir? Uhgîn pîsîn æm un in tæwir, suah kit mîn tikæ mæmæ in tæwir. 19 Ik ninæmitun rækis lou mîn ræha Moses mæmæ onæsohamnuæn itæm, mæsaklæhæn, mæseiuææn, mæsaklæh-inæn pætæn, onækæike misiai-in ræham tata ne mæmæ.”

20 Mæto suah un tæmæ, “Iægætun, lou mîn un, ematol rafin ilat nian ematækæku mætoarus-pa u-roiu ne.”

21 Kæn Iesu tæmehm suah un molkeike pik, kæn mæmæ, “Nat kit mîn æm æh-ikîn onækol. Uwîn mol-salim-in rafin ræham nautæ, kæn mos-ipæn mæni lan kæm ian-rat mîn, kæn ik onakos nautæ tepæt æpæh e nego e neai. Kæn muwa muarisig-in io.”

22 Kæn nian suah un tæmæto næghatæn un, kæn niganæmtin tæmæpou, kæn nîkin tæmæpou pik ron matuwîn mæto-inu ræhan natimnat tepæt.

Tiækis o etæm ræhan nautæ tepæt mæmæ otuwîn ima Uhgîn

(Mat 19:23-30; Luk 18:24-30)

23 Kæn Iesu tæmasipæn mæplan netæm mîn æh-ikîn, kæn mæn-ipæn kæm ræhan mîn netæmim mæmæ, “! Næman! Tiækis pahrien o netæm ræhalat nautæ tepæt mæmæ okotuwîn ahgin næræmæææn ræha Uhgîn.”

24 Kæn ræhan mîn netæmim kæmotaut pik o næghatæn ræhan, mæto Iesu tæmæn mîn mæmæ, “Nenetik mîn, tiækis pahrien mæmæ suah kit otuwîn ahgin næræmæææn ræha Uhgîn. 25 Tiækis o kamel asol mæmæ otuwîn-pæn e nîpæg nitel, mæto tiækis pik agîn o etæm ræhan nautæ tepæt mæmæ otuwîn matig ahgin næræmæææn ræha Uhgîn.”

²⁶ Kən rəhan mīn netəmim kəmotaut pīk ron motəmə, “?Ei, məto pah titun nosən nəmegəhən līlīn?”

²⁷ Kən Iesu təmasipən məplan ilat, kən məmə, “Nat u, okol etəmim təsolən. Məto Uhgīn, in titun nolən natimnat rafīn.”

²⁸ Kən Pita təmə, “Itimat emotapəs rafīn rəhatimat natimnat məmə okotuarisig-in ik.”

²⁹ Məto Iesu təmə, “Iatən pahrien, etəm itəm otapəs rəhan nīmə, o pian mīn, o kaka mīn, o mama, o tata, o nisualkələh, o rəhan nəptən ron io ne Namnusən Təwīr, ³⁰ e nəmegəhən rəha nətueintən u, in otos nītailat wan-hanrit, inu nīmə mīn, ne pian mīn, ne kaka mīn, ne mama mīn, ne nisualkələh, ne nəptən mīn. Kən in otos mīn nəratən mīn itəm netəmim okotol kəm in. Kən e nəmegəhən wī itəm otəpanuwa, in otos nəmegəhən līlīn. ³¹ Məto netəmim tēpət u kotaupən u-roiu, okəpanotuarisig, kən netəm mīn u kotuarisig u-roiu okəpanotaupən.”

Iesu təmən mīn məmə otəpanimīs
(*Mat 20:17-19; Luk 18:31-34*)

³² Kən Iesu ne kəmotaliwək e suatip katər-pən əpəh Jerusalem, kən Iesu təmataupən-in rəhan mīn netəmim, əmun narmīlat təmiwig pīk ron, kən netəm kəmotuarisig-in ilat kəmotəgin. Kən Iesu tit-irəkīs rəhan mīn netəm tuelef motuwīn, kən tatən-ipən nat naka itəm okəpanol lan, ³³ məmə, “Otətəlig-in wīr-tu io. Roiu kīnoatər mīnoatuwīn əpəh Jerusalem, kən okegəhan-in-pən io Neti Etəmim e nelmi pris asol mīn ne iəgətun mīn rəha

Lou. Kən okotən məmə oekimis, kən okotəhlman-pən io e nelmi Iaihluə mīn. ³⁴ Kən okotol mīlə lak, kən motagəh io, motalis io, kən motohamnu io. Məto e nian tatol kīsīl lan u, epanəmegəh mīn.”

Jemes ne Jon kəmuətapəh məmə Iesu otol nat kit kəm ilau

(Mat 20:20-23)

³⁵ Kən Jemes ne Jon, neti Sepeti mil, kəmuea o Iesu, kən muən-ipən ron məmə, “Iəgətun, ekioalkeike nat kit məmə onəkol kəm itimlau.”

³⁶ Kən Iesu təmə, “?Nakioalkeike naka məmə ekol kəm itəmlau?”

³⁷ Məto kuəmə, “O nian nakatuwa məmə onakərəmərə e nəhag-əhagən rəha nəsanənən rəham, kən ekioalkeike məmə onakegəhan-in itimlau kit təpələh e rahm-matip kən kit təpələh e rahm-mol, ikin mil rəha nəsanənən ne nisaiiən.”

³⁸ Kən Iesu təmə-ipən kəm ilau məmə, “Itəmlau nəkuəruru nat u nakatuən. ?Təhro? ?Itəmlau, nikitəlau təht məmə nəkuahmen məmə kitəhal kəhalətul e nigəm rəha nuwigī nien itəm io ekəike mətul lan?” * ?Kən muahmen-in mīn məmə okol baptais etəmlau e nahməən məmə okol mihin lak?”

³⁹ Kən kuəmə, “!Əwəh, ekuahmen in!” Məto Iesu təmə, “Pəhrien, onakuəkəike muətul e nigəm rəha nuwigī nien itəm io ekəike mətul lan. Kən okol baptais etəmlau e baptais itəm okol baptais lak lan. ⁴⁰ Məto o nəpələhən e nīkalik matip ne mol,

---

10:34: Mak 8:31; 9:31   * **10:38:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “?Itəmlau, nikitəlau təht məmə nəkuahmen məmə kitəhal okəhalənīm kələh e kap rəha nətəən nahməən itəm io ekəike mənim lan?”   **10:38:** Mak 14:36; Luk 12:50   **10:39:** Wək 12:2; Nol Əpən 1:9

sənəmə rəhak məmə ekən. İkin mil əh, ilau rəha netəm mın u itəm Uhgın təmol əpen-əpenə olat.”

Etəm təmə otepət e netəmim
(Mat 20:24-28)

⁴¹ Nian rəhan netəm ten kəmotəto nəghatən un, kən neməha təmol ilat o Jemes ne Jon.

⁴² Kən İesu təmaun-in rəhan mın netəmim kotuwa, kən tən-ipən kəm ilat məmə, “İtəmat nəkotitun məmə netəm mın u kotəmə okotepət e İaihlua mın, kotos-ipər atıp ilat, kən netəm-iasol rəhalat koatalikiamtə rəhalat mın netəmim.

⁴³ “Məto itəmat onəkəsotolən min-nəhlan. Okəmə itəmat kit tolkeike məmə in otepət etəmat, in otəkəike muwa məmə in iolwək əm kit rəhatəmat. ⁴⁴ Kən okəmə itəmat kit tolkeike məmə in otit itəmat, kən in otəkəike muwa məmə in slef kit rəhatəmat. ⁴⁵ Kən io mın, Neti Etəmim, eməsuwamən məmə netəmim okotol wək kəm io, məto emuwa məmə ekol wək kəm netəmim kən mos-ipən rəhak nəmegəhən məmə ekikis ilat e rəhalat nolən rat mın.”

İesu təmol-wır niganəmti Patimias
(Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)

⁴⁶ Kən İesu ne rəhan mın netəmim, kəmotuwa əpəh Jeriko. Kən nian kinotiet moatuwin, kən netəmim tepət kəmotuarisig-in ilat. Kən suah kit niganəmtin təpis, tatəpələh e nicali suatıp, nərgin u Patimeas neti Timeas. Nian rafin tatətapəh-in məni o netəmim. ⁴⁷ Nian təməto məmə İesu etəm Nasaret tətaliwək e suatıp matuwa, kən təmagət əfəməh məmə, “!Awi, İesu Mipi Tefit, asəkitun io, masitu lak!”

⁴⁸ Kən netəmim neen kotəmərīt lan motəmә, “! Ei, әsagәtән!” motән pap mәto in tәмәha magәt әfәмәh pīk mīn mәмә, “! Mipī Tefīt, әsәkitun io, masitu lak!”

⁴⁹ Kən Iesu tәtul kән mән mәмә, “Otaun-in-pән-tu suah un mәмә tuwa.” Kән motән-ipән kәм in mәмә, “Ei, agien, mәtul, mәto-inu Iesu tәtaun-in ik.”

⁵⁰ Kән suah un tәmatipin rәhn kot, mәtip mәр muwīn o Iesu. ⁵¹ Kән Iesu tәmәtapәh ron mәмә, “? Nakolkeike naka?” Mәto tәмә, “! Tәgәtun, ekolkeike mәмә nakol-wīr nīganәmtәk pәs ekehm nat.”

⁵² Kән Iesu tәмә, “Atuwīn. Rәham nahatәtәән tinol-wīr ik.” Kән roiu agīn mīn nīganәmtīn tәмәwīr, tinatehm nat. Kән minatәtәu-pән Iesu moatan.

11

*Iesu tәmasuә e togki
matuwīn Jerusalem*

*(Mat 21:1-11; Luk 19:28-40;
Jon 12:12-19)*

¹ Kәmotuwīn iuәhkīr o Jerusalem, iuәhkīr o latuәnu mil un Petfas ne Petani, moatuwīn әpәh e Nītot Rәha Nīg U Olif, kән Iesu tәmahl-ipән rәhan kәiu etәмim mil kuaupән. ² Tәмән-ipән nәghatән u kәм ilau mәмә, “Onakian әpәh e latuәnu әh kotasipәнin. O nian nakian әh-ikīn, roiu agīn onakuәplan nәtī togki kit kәsasuәән әh lan kәmәruәtain. Kән nәkiakis muasīg mueia. ³ Kән okәмә suah kit tәмә, “?Onakuahro-in neti

togki?’ kən nakuəmə, ‘Iərəmərəə tolkeike, kən otəpanahl-ipa mīn otəsuwəhən.’ ”

⁴ Ilau kəmian kən muəplan neti togki un kəmərūətāin e nīkal suatip əpəh iuəhkir o nafiluə e nimə, kən kiakis. ⁵ Məto netəmim neen kəmotətul əh-ikīn kən motətəpəh olau məmə, “! Ei! ? Nakətiakis neti togki un o naka?”

⁶ Kən kəmuən-ipən nəghatən rəha Iesu kəm ilat, kən ilat kəmotegəhan-in-pən neti togki kəm ilau.

⁷ Kən kəmuasig togki mian o Iesu, kən muapeg rəhalau kot muəfətāin noankawi togki un lan, kən Iesu təmasuə lan. ⁸ Kən netəmim tēpət kəmotepin rəhalat kot əpəh e suatip, kən neen kəmotaiu kan əpəh e nīkinat katəte manat motəmīk motuwa motəpen əpəh e suatip. ⁹ Netəm kotaupən ne netəm koatuarisig kəmotagət əfəməh məmə,

“!Hosana,* ənwiwi Uhgīn!

!Iərəmərəə Uhgīn tətatig ilau suah u itəm tatuwa e nərgīn!

¹⁰ ! Pəs Uhgīn otawte-in rəhan nəwīrən kəm nərəmərəən itəm tatuwa, tahmen-pən əm e nərəmərəən rəha pipi rat u rəhatat Tefit!

!Hosana o Uhgīn əpəh ilis e nego e neai!”

¹¹ Kən Iesu təmuwīn əpəh Jerusalem e Nimə Rəha Uhgīn məplan natīmnat. Məto tīnapinəp rəkis, kən tiet ilat rəhan mīn netəm tuelef mīnoatuwīn əpəh Petani.

*Nīg kit fik itəm noan tīkə
(Mat 21:18-19)*

---

* **11:9:** Aupən ikīn, nīpəti nəghatən u “Hosana” təmə, “osmegəh.” Kən uarisig lan, nīpətin tinuwa “ənwiwi.” **11:9:** Sam 118:25-26

¹² Kən kəmən lawigin, kinotiet mīn Petani mīnoatuwin Jerusalem, kən nəumis tinus Iesu. ¹³ Kən tasipən-in nig kit fik tatətul əpəh isəu məsin nimalin tepət. Tuwin məmə otəhl noan kit, məto noan tikə, nimalin əm, məto-inu sənəmə nian rəha nig fik tatəe lan. ¹⁴ Kən Iesu təmən-ipən kəm nig fik un məmə, “Okol netəmim kəsotun mīnən noam e nup mīn rafin.” Kən rəhan mīn netəmim kəmotətəo rəhan nəghatən un təmən.

*Iesu təmahl-iarəp netəmim e Nimə Rəha Uhgīn
(Mat 21:12-17; Luk 19:45-48;
Jon 2:13-22)*

¹⁵ Kən kəmotuwīn motiet-pən əpəh Jerusalem, kən Iesu tuwin əpəh imə e Nimə Rəha Uhgīn məhg-iarəp netəmim kotol maket, kən mahwin tepil rəha netəm kotol senis e mənī, ne stul rəha netəm koatol-salim-in mak mīn. ¹⁶ Kən mətulosig-in netəmim məmə okəsotəmīkən rəhalat natimnat motuwīn-pən əpəh Nimə ikin Rəha Uhgīn. ¹⁷ Kən təməgətun ilat məmə, “Kəmətə-pən e Nəoa Rəha Uhgīn məmə Uhgīn təmə, ‘Rəhak nimə, in nimə rəha nəfakən məmə netəmim rəha nitən mīn rafin okotəfak-pa ikin kəm io.’ Məto itəmat nəmotol məmə in ‘nimə rəha iakləh mīn.’ ”

¹⁸ Kən pris asol mīn ne iəgətun mīn rəha Lou kəmotətəo rəhan nəghatən. Kən kinotəgin Iesu məto-inu nian nimanin netəmim kəmotətəo rəhan nəgətunən, narmilat tiwig pik ron. Kən pris asol mīn ne iəgətun mīn rəha Lou kinotətuoun kateam-in suatip kit məmə okotohamnu in. ¹⁹ Kən

tinehnaipən, Iesu ne rəhan mīn netəmim kīnotiet Jerusalem mīnoatuwin.

Nig fik tāmamis matəgətun nahatətəən rəha netəmim

(Mat 21:20-22)

²⁰ Kən kəmən lawigin, kəmotuwa mīn e suatip motəplan nig fik apon tinauke rəkis muwin miet əpəh e nokin. ²¹ Kən Pita nīkin tīnəht nəghatən rəha Iesu o nig əh, kən mən-ipən kəm in məmə, “!Iəgətun, əplan-tu nig fik ilouin nəmən rat, kən tinauke rəkis!”

²² Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Ota-hatətə əm e Uhgīn. ²³ Iatən pahrien kəm itəmat məmə okəmə suah kit tətahatətə pahrien e Uhgīn, kən otən-ipən kəm nītot əpəh məmə, ‘Uwin, mətipən atip əpəh itəhəi mamnim,’ kən okəmə təsənən e nīkin kəiu, mahatətə əm e Uhgīn, kən nat un otol pahrien. ²⁴ O nat u inu, iakatən kəm itəmat məmə okəmə nakotəfak o nat kit kən motahatətə məmə onəkotos pahrien, kən onəpanotos rafin nat un nəmotəfak ron.

²⁵ “E nian nakotətul katəfak, məto nikitəmat məsin əh-ikin tərat məto-inu suah kit təmol nat kit təsahmenən etəmat, kən aluin rəhan nolən rat məsotalpīnən rəhan nītai təfagə. Otol nəhlan pəs Uhgīn əpəh e nego e neai in otaluin mafəl rəhatəmat təfagə rat mīn.”†

*?Pah təmə Iesu otol
natimnat mīn əh?
(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)*

11:23: Mat 17:20   **11:24:** Mat 7:7   † **11:25:** E kopi oas mīn tepət rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, ves 26 tika.   **11:25:** Mat 6:14-15

²⁷ Kən Iesu ne rəhan netəm tuelef kəmotitəlig-pa mīn əpəh Jerusalem. Kən Iesu taliwək mətan əpəh e Nimə Rəha Uhgīn, kən pris asol neen, ne iəgətun mīn rəha Lou, ne netəm-iasol rəha netəm Isrel kəmotuwa ron. ²⁸ Kən katətapəh məmə, “?Ən-tu kəm itimat məmə pah təmegəhan-in ik nakatol natimnat mīn əh? ?Kən pah təmegəhan-in nepətən əh, Uhgīn o etəmim əm?”

²⁹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Oekətapəh-in-pinə-tu nəghatən kit kəm itəmat, kən okəmə nakotuhalpīn u, kən ekən-ipinə məmə pah təmegəhan-in nepətən əh məmə ekol natimnat mīn əh. ³⁰ ?Otən-tu məmə pah təmən məmə Jon otol baptais e netəmim? ?Uhgīn, o etəmim əm kit?”

³¹ Kən əmun kīnotən-ən kəm ilat mīn məmə, “?Ei, okotən məmə naka? Okəmə okotən məmə Uhgīn əh-roiu, kən təpanən mīn məmə, kən tahro kəməsotahatətəən e Jon. ³² Məto, okol kəsotənən məmə etəmim əm kit.” Kəmotən nəhlan məto-inu ilat kəmotəgin netəmim itəm kīnotən rəkis nīpahrienən e Jon məmə in ien kit rəha Uhgīn.

³³ Kən kəmotən-ipən kəm Iesu məmə, “Itimat ekotəruru.” Məto Iesu təmə, “Kən io mīn, okol ekəsən-iarəpən kəm itəmat məmə pah təmegəhan-in nepətən məmə ekol natimnat mīn əh.”

12

Nimaa nəghatən e netəm kotasum o noa-krep (Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)

¹ Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kit kəm ilat məmə, “Suah kit təmasum-in noa-krep, u nol katol wain e noan. Kən mol fenis e kəpiel tuwīn mītəlau in, kən mol ikīn kit o nolən nəmə naliwək-aliwəkən

e noa krep mämə nahuin otaiu kən kol wain lan. Kən mol nimə kit itəm in ilis mämə etəmim otaiu lan matehm wir nasumən o nat megəh mīn ne netəmim. Kən təmegəhan-in-pən nasumən kəm netəmim mämə okotasum lan, kən motor noa krep, məsin rəhan, məsin rəhalat. Kən miet muwīn o naliwəkən ik pīsīn kit.

² “Matuwīn matuwīn, kən nian nol u krep təmol noan kən kīnotəmarəg, etəm-iasol in təmahl-ipa rəhan kit iolwək mämə in otuwīn mehm netəm koatol wək e rəhan nasumən mämə okotəhl noa krep, kən motor kos-ipən rəha etəm-iasol neen. ³ Məto netəm mīn əh kəmotətul motaht iolwək əh, kən motahl-ipən tītəlig məsotəmki-pənən noa krep neen ne kəm in.

⁴ “Kən etəm-iasol un tahl-ipa mīn rəhan kit iolwək tuwa, kən kotoh rəhn-kapə motol naulisən kəm in. ⁵ Kən tahl-ipa mīn rəhan kit iolwək tuwa, kən kotohamnu tīmīs. Ilat tepət kəmotuwa, kən netəm mīn un kotoheain neen, kən motohamnu neen.

⁶ “Kən kitiəh əm əh-ikīn ilau min kətuatig, inu netīn keike otəpanahl-ipa. Namnun, təmahl-ipa nətīn, kən nīkīn tataht mämə, ‘Ilat okotəkəike motīsiāi-in nətīk.’ ⁷ Məto təmuwīn kən netəm mīn un kotəmə, ‘Inu nətī etəm-iasol itəm otərəməərə e nasumən nian rəhan tata otīmīs. Pəs kotuwīn motohamnu mīn, kən motərəməərə e nasumən rəhan.’ ⁸ Kən kəmotaskəlīm motohamnu, kən motīləs nīpətīn motuwīn motərakin-pən əpəh ihluə e nasumən.”

⁹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat mämə, “?Etəm-iasol un otol naka? Otuwīn mohamnu ilat kən mos-ipən mīn nasumən un kəm netəm pīsīn neen.”

10-11 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmә, “? Nəmotafin Naoa Rəha Uhgın u, o kəp? Tatən məmә, ‘Kəpiel u itəm netəm rəha niləkinən nimә kəsotolkeikeən motapəs, in tınuwa kəpiel keike o nolən nimә. İərәмәрә təmol nat u, kən in nat təwir agın e nıganəmtıtat.’ ”

12 Kən netəm-iasol kətolkeike məmә okotaskəlim Iesu mətə-inu kotəmә tatəghat rat elat. Mətə kınotəgin nımanın netəmim kən motapəs, kagım.

*?Tətuatıp o nətouən takis kəm Sisa, o kəp?
(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)*

13 Farisi mın neen ne netəmim neen e pati rəha Kig Herot Antipas, rəhalat mın netəm-iasol komotahl-ipən ilat məmә okotuwa keiuә e Iesu pəs təme atıp e rəhan nəghatən. 14 Kəmotuwa ron kən motən-ipən kəm in məmә, “İəgətun, ekotıtun məmә ik etəm ətuatıp kən məsəginən, məsaulis-inən netəmim, ne netəm-iasol ne, matən nıpahrienən matəgətun netəmim e suatıp rəha Uhgın. ?Ən-tu məmә tətuatıp məmә ekotətou-pən takis kəm Sisa, kapman asol rəha netəm Rom, o kəp? ? Oekotəkəike motətou-pən, o kəp?”

15 Mətə Iesu tınıtun əm məmә kotən əm e nohlilat mətə nıkilat tol pısın, kən məmә, “?Tahro nakotəmә onəkotol məmә ekəme e rəhak nəghatən? Otos-tu məni kit motuwa-tu pəs ekehm.”

16 Kən kəmos kit motuwa, kən təmətapəh olat məmә, “?Narmı pah u, kən nərgı pah u e məni u?” Mətə kotəmә, “Sisa.”

¹⁷ Kən Iesu tāmə, “Natimnat rəha Sisa, okosipən kəm Sisa. Məto natimnat rəha Uhgın okosipən kəm Uhgın.” Kən narmilat tamiwig məto-inu təmuhalpın wır rəhalat nəghatən.

?Tahro etəmim timis kən məmegəh mın?

(Mat 22:23-33; Luk 20:27-40)

¹⁸ Kən Satusi mın neen kəmotuwa o Iesu. E rəhalat nətəligən, netəmim kotimis məsotəmegəh mınən. Kəmoatalkut o nolən məmə rəhalat nətəligən in tətuatip, kən tol nəhlan, kəmotən kəm Iesu məmə, ¹⁹ “Iəgətun, Moses təməte rəkis lou kit u tāmə, ‘Okəmə suah kit otimis, kən mapəs rəhan pətan, kən məsialəsən netilau kit ne, kən pian otəkəike mit nəutahlimis un, kən mialəs netilau kit un, kən suakəku un otos nəme rəhan tata asol əpəh tinimis rəkis.’

²⁰ “Kən netəmim sepın ilat pialat mın. Etəm təmaupən maiir təmit pətan kit kən məsialəsən netilau kit u, kən timis. ²¹ Kən itəm tuarisig tit nəutahlimis un, kən məsialəsən netilau kit ne un, kən timis mın. Kən pialau itəm tatarisig-in ilau tol əm nat kitiəh. ²² Matuwın, matuwın kən netəm mın un sepın ilat pialat mın kəmotit pətan un motuwın kən ilat rafin mınotimis, kən məsotiləsən nətilat kit ne. Kən pətan apon tinimis mın. ²³ ?Kən o nian netəmim okotəmegəh mın e rəhalat nımisən, kən pətan əh rəha pah, u ilat rafin sepın kəmoatit?”

²⁴ Məto Iesu tāmə, “Itəmat nəmotəluə. ? Nəkotitun məmə nəmotahrəluə? Məto-inu itəmat nəkotəruru Naoa Rəha Uhgın, kən moatəruru mın nəsanənən rəha Uhgın. ²⁵ Nian netəm kəmotimis okotəmegəh mın, ilat okotahmen e

nagelo min əpəh e neai, kən məsotit minən pətan, ne məsotətəu-pən minən iərman. ²⁶ Kən oekəgətun itəmat e etənim tatəmegəh min e rəhan nimisən. Okəmə naka itəmat nakəsotafinən əh nəghatən əh kəmətə-pən e naoa rəha Moses, tatən namnusən rəha Moses nian nig kit nigəm təmatus. Kən e nian əh, Uhgın təmən-ipən kəm Moses məmə, ‘Roiu əh, io Uhgın rəha Epraham, ne Uhgın rəha Aisak, ne Uhgın rəha Jekop.’ ²⁷ In Uhgın rəha netəm kotəmegəh, sənəmə rəha netəm kəmotimis kitiah. Itəmat nəmotəluə pahrien.”

*?Lou naka un in tepət
e lou min?*

(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)

²⁸ Kən iəgətun kit rəha Lou təmatəpələh matəto ilat kotəghat, kən Iesu tətuhalpın wır nəghatən rəha Satusi min. Kən tuwa o Iesu matətapəh ron məmə, “?Lou ahro u in ilis pik kən məwır məmə okotətəu-pən?”

²⁹ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Lou u in ilis pik u okotətəu-pən təmə, ‘!Otətəlig wır-tu itəmat netəm Isrel! Uhgın u in rəhatat İərəmərə, in əmun in Uhgın. ³⁰ Onakolkeike Uhgın u in rəham İərəmərə e nikim rafın, ne nəmegəhən rafın rəham, ne nətəligən rafın rəham, ne nəsanənən rafın rəham.’ ³¹ Kən lou itəm tətuarisig-in itəm əh təmə, ‘Onakolkeike ik min neen tahmen-pən əm məmə natolkeike atıp ik.’ Lou kit tikə min taprəkis-in lou mil əh.”

³² Kən iəgətun əh rəha Lou təmə, “İəgətun, rəham nəghatən tətuatıp. Nəmən pahrien məmə İərəmərə

12:26: Eks 3:2,6

12:28: Luk 10:25-28

12:30: Dut 6:4-5

12:31: Lev 19:18

əmun in Uhgın. Uhgın kit mın tıka. ³³ Kən okotolkeike Uhgın e nıkitat rafın, ne nətəligən rafın rəhatat, ne nəsanənən rafın rəhatat, kən mōtolkeike kitat mın neen məmə kōtolkeike atıp kitat mın. Təwır pik məmə okotətəu-pən lou mil əh taprəkis-in nuwaan atıpən nat megəh ne sakrifais mın rafın itəm Lou tatən.”

³⁴ Kən İesu təmehm məmə rəhan nəghatən tenatig pik, kən tən-ipən ron məmə, “Ik nınuwa iuəhkır o nərəmərəən rəha Uhgın.” Kən ilat rafın kınōtəgın nətapəh-in mınən nəghatən ron.

*Mesaea sənəmə mipi Tefit əm, məto rəhan
mın etəm-iasol
(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)*

³⁵ Nıan İesu təmatəgətun netəmim əpəh e Nımə Rəha Uhgın, kən matətapəh-in nəghatən kit kəm ilat məmə, “?Tahro iəgətun mın rəha Lou kotəmə Mesaea u in mipi Tefit? ³⁶ Narmın Rəha Uhgın təmos-ipən nenatigən kəm Tefit məmə otən məmə, ‘Uhgın təmən-ipən kəm rəhak İərəmərə məmə, Əpələh u e rəhk-matıp, ikın rəha nəsanənən ne nısiailən,
mətoarus-pən oekos-iəhau rəham tikimır mın məlin-pən ilat əpəh ləhau e nelkəm.’ ³⁷ Tefit atıp təmən məmə Mesaea in rəhan İərəmərə. ?Kən okəmə mipi Tefit atıp əm, kən tahro matol rəhan İərəmərə?” Kən netəm mın un kəmotətəlig-in İesu kəmotəgıen pik o rəhan nəghatən.

*Netəmim okoatəto wır ilat o iəgətun mın rəha Lou
(Mat 23:1-36; Luk 20:45-47)*

³⁸ Nian Iesu tēmatēgētun ilat kən mēmə, “Oatəto wīr itəmat o iəgētun mīn rəha Lou itəm kotolkeike nuwīnən e kot əfəməh motaliwək e suatip, kən netəmim koatos-ipən nīsiaiən kəm ilat. ³⁹ Kən motolkeike mēmə okotəpələh aupən e nīmə rəha nuəfīmīnən. Kən e nian rəha lafet, ilat koa-tolkeike mēmə okotuwīn kəpələh-pən aupən ikin rəha nīsiaiən. ⁴⁰ Kən motakləh-in nīmə mīn rəha nəutahlīmīs mīn, kən moteiuə əm katəfak kaifəməh mēmə okotol pəs netəmim kotīsiai-in ilat, mətə okəpanol nalpīnən kəm ilat taprəkīs.”

Məni rəha nəutahlīmīs
(Luk 21:1-4)

⁴¹ Kən Iesu tēmatəpələh əpəh e Nīmə Rəha Uhgīn iuəhkīr o pokīs katəraikin-pən məni ikin matehm netəmim tepət kotəraikin-pən məni rəhalat. Kən netəm rəhalat nautə tepət kotəraikin-pən məni asol mīn. ⁴² Kən nəutahlīmīs kit ian-rat təmāii-pən məni əkəku kəiu əm. * ⁴³ Kən Iesu tēmaun-in rəhan mīn netəmim kotuwa kən mēmə, “Iatən-ipīnə kəm itəmat mēmə nəutahlīmīs əh ian-rat pahrien, mətə in təmərakin-pən məni asol taprəkīs-in rəha netəmim mīn rafin. ⁴⁴ Ilat kəmotəraikin-pən rəhalat məni, mətə tepət mīn əpəh latuənu. Mətə nəutahlīmīs u itəm in ian-rat pahrien, in təmos-ipən rafin məni rəhan o nos-nəmtīnən nīgīn nagwənən, kən tikə mīn əh-ikin.”

13

Iesu tēmə Nīmə Rəha Uhgīn otīsas
(Mat 24:1-2; Luk 21:5-6)

---

* **12:42:** Məni u tahmen-pən e tuente fatu. **12:43:** 2 Kor 8:12

¹ Nian Iesu tēmatiet e Nimə Rəha Uhgīn, kən rəhan kit netəm tuelef tēmən-ipən ron məmə, “!ləgətun, əplan-tu kəpiel asol mīn ne nimə mīn, kotəwīr!”*

² Kən mətə Iesu tēmə, “Itəmat nakoatehm natimnat mīn əh, mətə nian otatuwa itəm netənim okotohalkin-ohalkin kəpiel mīn rəha nimə mīn əh, inəh kəpiel kit otəsətulən əh-ikīn tatətul ikīn roiū.”

Nahməən asol otuwa
(Mat 24:3-14; Luk 21:7-19)

³ Uarisig lan, Iesu təmuwīn matəpələh əpəh e Nītot Rəha Nīg U Olif ikīn kītun nəplanən Nimə Rəha Uhgīn entənipən-pən. Kən Jemes, Jon, Pita ne Antru kəmotuwa ron ilat pīsīn əm. ⁴ Kən moatətapəh ron məmə, “? Ən-tu məmə natimnat mīn əh okotuwa nəghan? ?Kən nəmtətin ahro u otol pəs ekotitun məmə tīnol nian ətuatīp əh-roiu rəha natimnat mīn əh?”

⁵ Kən Iesu tēmən-ipən kəm ilat məmə, “On-akoatəto wīr itəmat o netənim, məsotegəhan-inən məmə koteiuə-in itəmat. ⁶ Kən mətə netənim tepət okəpanotuwa e nərgək, kit otən məmə in Mesaea, kit otən məmə in, kən moteiuə-in netənim tepət.

⁷ “Kən okəmə nakotəto məmə netənim neen koatəmou əpəh iuəhkīr otəmat, kən motəto mīn məmə neen mīn əpəh isəu kotoh mīn ilat mīn, mətə nīganməpītəmat otəsəsiepən. Natimnat mīn əh okotaupən motuwa pəhrien, mətə sənəmə namnun nian əh tīnatuwa. ⁸ Nītən asol mīn okotəluagin, kən kantri mīn okotoh mīn ilat

---

* **13:1:** E Nimə Rəha Uhgīn, kəmol nimə mīn e kəpiel asol mīn. Neen rəhalat kotəfigəm tahmen e foti-faif-tausan kilo. **13:2:** Luk 19:44

mīn, kən namig asol otəpanol ikīn mīn rafin, kən nəumīs asol otus netəmim, mətō natīmnat mīn əh nətouonən əm rəha nahməən itəm otəpanuwa, kotahmen əm e pətan itəm təmol nərpin, kən mətouon matətō nahməən məmə otəsuwəhən temək.

⁹ “Onakoatəto wīr itəmat. Okiləs itəmat kan nakotətul e niġanəmti kaonsel, kən okoh itəmat əpəh imə e nimə rəha nuəfiminən mīn, kən onəkotətul aupən e netəm-iasol rəha kapman ne kig mīn mətō-inu rəhak mīn u netəmim itəmat. Kən onəkotən-iarəp Namnusən Təwīr kəm ilat. ¹⁰ Mətō okaupən kən-iarəp Namnusən Təwīr kəm netəmim ikīn mīn rafin un, kən namnun nian təpanuwa.

¹¹ “Okəmə okotuwa motiləs itəmat kətan məmə onəkotətul e kaonsel, kən nikitəmat təsəht pikən məmə onəkotən naka. E nian ətuatip əh, onəkotən-iarəp əm nəghatən u Uhgīn otos-ipinə kəm itəmat, mətō-inu nəghatən u onəkotən, sənəmə rəhatəmat nəghatən, mətō rəha Narmin Rəha Uhgīn otos-ipinə.

¹² “Netəmim okotegəhan-in-pən pialat ətuatip mīn kəm rəhalat tikimīr mīn məmə okotohamnu ilat, kən tata mīn okotol mihin mīn kəm nenətīlat ətuatip mīn, kən nisualkələh okotətul motol nolən ahmen mīn əm kəm rəhalat tata mīn ne mama mīn məmə okotohamnu ilat. ¹³ Netəmim rafin okotetəhau itəmat o nərgək. Mətō etəm otətul əskasik mətōarus-pən natīmnat mīn un okotol namnun, kən Uhgīn otosmegəh.”

13:9: Mat 10:17-20   **13:11:** Luk 12:11-12   **13:12:** Mat 10:21

13:13: Mat 10:22; Jon 15:21

Nahmææn asol æpæh Jerusalem
(*Mat 24:15-28; Luk 21:20-24*)

¹⁴ “Nian æh, onækotæplan ‘nat itæm Uhgîn tatetæhau, kæn matol Nimæ Ræha Uhgîn tamkîmîk.’ (Etæm tætafin næghatæn u, in otækæike megæs-in mîtun nîpætîn.) Kæn e nian æh, netæm Jutia okotækæike motaiu moatatig æpæh e nitot mîn. ¹⁵ Etæm tætameg ihluæ e ræhan nimæ, kæn okol tæsuwîn mînæn e nîpæg noa nimæ mæmîk ræhan natîmnat. Otaiu æm magîm. ¹⁶ Okæmæ etæm otitasum, kæn okol tæsuwîn mînæn latuænu o ræhan nîmæhan mæmîk. Otaiu æm magîm.

¹⁷ “!Kæsi! Nahmææn asol o nîpitan itæm kæmotol nærpîlat ne nîpitan kotapinahin nîsualkælæh. E nian æh okotos pîk nahmææn. ¹⁸ Otæfak æsanæn kæm Uhgîn mæmæ natîmnat mîn æh okæsotuwamæn e nian ræha nætæpæn, inæh nian ræha nalip ne nuhuæn ne, ¹⁹ mæto-inu e nian æh, nahmææn asol kæmæsehmæn kit ne kol mihin næhlan e nian Uhgîn tæmætuoun mol natîmnat mætoarus-pa u-roiu ne. Kæn okæsehm mînæn nahmææn asol kit tol mîn-næhlan. ²⁰ Mæto Uhgîn tæmætatiþ ækuækîr nian æh. Okæmæ tæmæsætatiþæn, kæn suah kit okol tæmæsæmegæhæn. In tæmætatiþ rækîs nian æh o ræhan mîn netæmîm itæm tînæmîtæpun rækîs ilat mæmæ ræhan mîn.

²¹ “E nian æh, okæmæ suah kit otæn mæmæ, ‘! ðplan-tu Mesæea æpæ!’ o ‘! ðplan-tu in æpæh!’ mæto onakæsotahatætææn lan. ²² Onakæsotahatætææn lan mæto-inu, Mesæea eiua neen, ne ien eiua mîn, ilat okotuwa motol nat pîspîs mîn, motol nat netæmîm

---

13:14: Dan 9:27; 11:31; 12:11   **13:15:** Luk 17:31   **13:17:**
Luk 23:29   **13:19:** Dan 12:1; Nøl ðpæn 7:14

kotaut ron moteiuə əm. Ilat okotalkut məmə okəmə kotitun nolən, kən okotiuw-rəkis netəm mīn u itəm Uhgīn tīnəmitəpun rəkis ilat. ²³ !O natimnat mīn əh, oatəto! Enaupən rəkis mīnən-iarəp rafin natimnat mīn əh kəm itəmat.”

Nian rəha Neti Etənim otuwa
(*Mat 24:29-31; Luk 21:25-28*)

²⁴ “Kən e nian nahməən asol əh otikə,
‘kən mit otəpīs,
kən məwīg otəsasiəən,

²⁵ kən məhau mīn e neai okotisas
kən natimnat asol mīn ikīn e neai okotəloal.’

²⁶ Kən netənim okotəplan io Neti Etənim oekuwa e napuə e rəhak nəsanənən ne nepətən əhag-əhag asol rəhak itəm otasiəgəpīn rafin io.† ²⁷ Kən e nian əh, oekahl-ipən nagelo mīn rəhak kotuwīn motəmik netəm mīn u Uhgīn təmitəpun ilat motuwa, kargətāin əm ilat kitīəh. Nagelo mīn okotuwīn e nitən mīn rafin agīn e nətueintən məmə okotəmik ilat.

Kəruru nian itəm
Neti Etənim otuwa lan
(*Mat 24:32-36; Luk 21:29-33*)

²⁸ “Nikitəmat otəkəike matəht nīg u fik. Nian ətuatip itəm nelmīn mīn kīnotətuoun katəwiə, kən nīmalīn mīn kīnoatəget, itəmat nəkotitun məmə nian əh inəh itəm nakotasum lan rəhatəmat. ²⁹ Kən e nolən ahmen mīn əm, nian nakotehm məmə natimnat mīn u kīnoatuwa, kən nəkotitun əm məmə otəsuwəhən ekuwa mīn roiu agīn. ³⁰ Iatən pahrien kəm itəmat məmə netənim itəm kotatig

13:22: Nol Əpən 13:13

13:25: Aes 13:10; 34:4; Joel 2:10

† **13:26:** Afin-tu Dan 7:13

13:26: Nol Əpən 1:7

13:27: Mat

13:41

u-roiu, okol kəsotimis rafinən mətoarus natimnat min əh okotuwa kol nıpahrienən lan. ³¹ Neai ne nətueintən okiakə, məto nəghatən min rəhak okol kəsotikəən. ³² Suah kit təsitunən nian o aua ətuatıp rəha natimnat min əh. Nagelo min əpəh e neai kotəruru, kən io min Neti Etəmim ekəruru. Məto Tata Uhgın əm in titun nian ətuatıp əh.

*Itəmat onakoatəto wır itəmat
(Mat 24:42-44)*

³³ “Onakoatəto wır itəmat moataiir, məto-inu itəmat nəkotəruru nian əh rəhak oekuwa lan məmə otuwa nəghan. ³⁴ Otahmen e etəm-iasol kit tatuwin məmə otaliwək əpəh ik pıspıs kit, kən məlin rəhan min iolwək məmə okotehm rəhan natimnat, kən mos-ipən rəhalat min wək kitiah kitiah. Kən mən-ipən kəm itəm e nafiluə məmə otitaiir.

³⁵ “Kən itəmat onəkotaiir məto-inu itəmat nəkotəruru nian iərəmərə rəha nimə un otuwa lan. Kəruru məmə otuwa ehnaipən, o lapın, o fetukai tinatərikrik, o mit tinatər. ³⁶ Kəruru, okəmə naka otuwa ueiuəhai əm. !Təsəwırən məmə nakotapıl nian in otuwa! ³⁷ !Məto nəghatən un itəm ekatən-ipinə kəm itəmat, ekatən min kəm netəmim min rafin məmə okotaiir!”

14

Netəm-iasol kəmotəam-in suatıp o Iesu məmə okotoh

(Mat 26:1-5; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

¹ Nian kəiu əm əh-ikın kəpanol lafet mil lan rəha Nuhagego-inən ne Pret u is Tikə Lan. Kən pris asol min, ne iəgətun min rəha Lou kəmotəam-in suatıp

o Iesu mämə okotiləs anion motohamnu. ² Kən kotəmə okəsotolən e nian rəha lafet mətə-inu kətah nimanin netəmim okotəmou okəmə kotitun mämə kəmotohamnu Iesu.

Pətan kit təmau rəhn-kapə Iesu e senta
(*Mat 26:6-13; Jon 12:1-8*)

³ Kən Iesu təmətatig əpəh Petani ima Saimon u leprosi təmatol aupən. Nian təmətagwən, kən pətan kit təmos senta kit təmər e pətəl u kəmol e kəpiel itəm nəmtin tiəkis, katən mämə alapasta. Senta u, nəmiəwın təwir, kən nəmtin tiəkis, kəmol e noki nato, nig kit. Kən pətan əh təməht-irəkis, mau rəhn-kapə Iesu e senta əh. ⁴ Kən netəmim neen kəmotəpələh əh-ikin, neməha təmol ilat, kən moatən-ipən kəm ilat mın mämə, “? Tahro matərəkın senta? ⁵! Okol tapol-salim-in tapos mənı asol tahmen e tri-hanrit tenarius,* mıtun nos-ipənən kəm ian-rat mın!” Kən moatəhai moatəhai.

⁶ Mətə Iesu təmə, “! Otapəs-ta! ? Nakotəhai o naka? In təmol nat wır kəm io. ⁷ Nian mın rafin itəmat ian-rat mın nəkotatig, kən okəmə nakotolkeike, nəkotitun nol-wırən kəm ilat, mətə io ekisatigən nian rafin kitat mın itəmat. ⁸ Pətan u təmol nat u in titun. Təmau nipətik mämə otol əpen-əpenə o nian okəpanitənim io. ⁹ Ekətən pahrien kəm itəmat mämə, ikin mın rafin okəpanamnus-iarəp Namnusən Təwir, kən kəpanamnus mın nat u pətan u təmol mämə okəsaluinən.”

^{14:3:} Luk 7:37-38

*

^{14:5:} Roiu, tri-hanrit tenarius tahmen e tri-hanrit-taosan watu.

^{14:7:} Dut 15:11

^{14:8:} Jon 19:40

*Jutas təmən məmə
otegəhan-in Iesu*

(Mat 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰ Kən Jutas Iskariot in e netəm tuelef rəha Iesu, təmuwin mehm pris asol mın məmə otegəhan-in-pən Iesu kəm ilat. ¹¹ Nian kəmotəto rəhan nəghatən, kən kəmotagien ron, motəmə okəpanotos-ipən məni kit kəm in. Kən Jutas təmatəsahgin əm nian wir məmə otuwa kən otegəhan-in Iesu lan kəm ilat.

Nol əpen-əpenəən o lafet rəha Nuhagego-inən
(Mat 26:17-19; Luk 22:7-13)

¹² Nian tinuwa o nolən lafet rəha Pret U Is Tikə Lan, kən kınatətuoun nolən lafet, kən nolən rəhalat katoh neti sipsip o lafet rəha Nuhagego-inən. E nian əh, netəmim mın rəha Iesu kəmotuwa ron motəmə, “?Nakolkeike məmə ekotuwin hiə mōtol əpen-əpenə ikin məmə onəkol lafet ikin rəha Nuhagego-inən?”

¹³ Kən Iesu təmahl-ipən rəhan kəiu etəmim mil məmə, “Onakian əh taon muəplan suah kit tatəhun pətəl asol kit təmətu-pən nəhau lan, kən nakuətəu-pən. ¹⁴ Əpəh e nimə itəm tatuwin-pən ikin, kən nakuətəpəh o etəm-iasol rəha nimə un məmə, “?İəgətun təmə noan u in hiə məmə itimat in ne rəhan mın netəmim ekotagwən ikin e lafet rəha Nuhagego-inən?” ¹⁵ Kən in otəgətun noan asol u in ilis aɡin kınəməlin wir rəkis natimnat ikin. Onakian əm mioal nigıtat ikin nagwənən.”

¹⁶ Kən kəmian taon muəplan natimnat tahmen-pən əm məmə inu Iesu təmən mihin ne. Kən ilau

kəmioal əpen-əpenə e nagwənən ikin rəha lafet rəha Nuhagego-inən.

*Iesu təmən-iarəp məmə Jutas otegəhan-in-pən in
(Mat 26:20-25; Luk 22:14, 21-23;
Jon 13:21-30)*

¹⁷ Tinehnaipən, Iesu ne rəhan netəm tuelef kəmotuwa, ¹⁸ motagwən e tepil. Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Ekātən pahrien kəm itəmat məmə itəmat kit u ikin-u roiu kotagwən kələh kitat min, otegəhan-in-pən io kəm rəhak min tikimir.”

¹⁹ Kən rəhan min netənim nīkilat təməpou aɡin, kən moatətapəh kitiah kitiah ron məmə, “? Ei, Iərəməərə, pah u? ?Io?”

²⁰ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat əm kit u netəm tuelef u koateer-pən pīret e pesin kitiah moatun. ²¹ Kən io Neti Etənim oekəike mimis məmə inu Naoa Rəha Uhgın təmən mihin ne, məto kəsi o suah əh kəut kəsua itəm otegəhan-in-pən io Neti Etənim. !Təməwir əm məmə in təməsaiir-pa-mən!”

*Iesu ne kəmotagwən e lafet rəha Nuhagego-inən
(Mat 26:26-30; Luk 22:15-20;
1 Kor 11:23-25)*

²² E nian kəmoatagwən, Iesu təmos pīret məfak mən tagkiu ron kəm Uhgın, kən məmkas mos-ipən kəm ilat məmə, “Otos, inu nīpətik.” ²³ Matig mos min kap wain məfak mən tagkiu ron kəm Uhgın, mos-ipən kəm ilat, kən ilat rafin kəmotənim-pən lan. ²⁴ Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Inu nītak itəm tatol məmə nəniəkisən rəha nasituən in tatətul matəmegəh. Nītak u okəhtəg o netənim

tepət məmə otafəl rəkis rəhalat təfagə rat min.
²⁵ Ekatən pahrien kəm itəmat məmə oekəsənim
 minən wain u mətoarus-pən oepənənim min ikin
 Uhgın otərəməyə ikin.” ²⁶ Kən motan napuən,
 uarisig kəpanotiet motuwın əpəh Nıtot Rəha Nig U
 Olif.

*Iesu təməni-iarəp məmə
 Pita otəpanən məmə in
 təruru Iesu
 (Mat 26:31-35; Luk 22:31-34;
 Jon 13:36-38)*

²⁷ Kən Iesu təməni-ipən kəm ilat məmə, “İtəmat
 rafin un onəpanotagım-tənin io məto-inu, Naoa
 Rəha Uhgın tinəmən rəkis mihin əpən məmə
 Uhgın otəpanoh etənim rəha nehmən sipsip min,
 kən sipsip min okotaiu kitih kitih. ²⁸ Məto o nian
 oekəmegəh min, ekaupən-in itəmat muwın əpəh
 Kalili.”

²⁹ Məto Pita təmə, “Nat ənnapın ilat rafin oko-
 tagım-tənin ik, məto io əm un okol ekəsagım-
 təninən ik.”

³⁰ Kən Iesu təməni-ipən kəm in məmə, “İtən
 pahrien kəm ik məmə o lapın huə, nian mənig
 otəsimnənən əh mau kəiu, kən ik onakən mau kisil
 məmə nəkeruru io.”

³¹ Məto Pita təməni əskasik məmə, “Nat ənnapın
 ekəkəike mımis kilau min ik, okol ekəsənən məmə
 ekəruru ik.” Kən rəhan rafin netənim kotən min
 tahmen e Pita.

14:24: Eks 24:8; Jer 31:31-34; Sek 9:11; 1 Kor 10:16; Hip 9:20

14:27: Sek 13:7   **14:28:** Mat 28:16; Mak 16:7   **14:31:** Jon
 11:16

*Iesu təmuwın matəfak
əpəh Ketsemani*

(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

³² Kən lapın kəmotuwın əpəh kəmahwınu ikin kit, nərgin u Ketsemani, kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Otəpələh u ikin-u, pəs ekuwın məfak.”

³³ Kən mit Pita, Jemes ne Jon motuwın, kən nıkin tınatahmə pik, kən tınəto tərat agin. ³⁴ Kən məmə, “Nıkkik tıtahmə pik, kən iuəhkır ekımis lan. Atəhaləpələh u ikin-u matəhalaiir.”

³⁵ Kən muwın məsin mın meıuau morin e nisip matəfak məmə, “Okəmə suatıp kit mın əh-ikin, pəs nian əfigəm u otəsuwamən ron io.” ³⁶ Kən matəfak məmə, “Apa,” (u nıpətın təmə rəhak tata), “ik nəkitun nolən natımnat mın rafın. Awe, os-irəkis nahməən mın u itəm okəpanotuwa. Məto əsolən rəhak nətəligən, məto ol nat naka itəm ik əm nakolkeike.”

³⁷ Kən mıtəlig-pa məto rəhan etəmim mıləhal kınəhlapıl. Kən tən-ipən kəm Pita məmə, “? Saimon, nakatapıl, o? ?Tahro nəsaiirən-tu aua kitiah əm?” ³⁸ Kən mən-ipən kəm iləhal məmə, “Onəkəhlaiir matəhaləfak matəhalehm wır məmə onəkəsəhaluwınən e nelmi ios-ipən-os-ipən. Nıkitəməhal tolkeike, məto nıpətıtəməhal təpou.”

³⁹ Kən təmapəs mın iləhal, mıtəlig-pən mın matəfak matən əm nat kitiah. ⁴⁰ Kən mıtəlig-pa mın, məto kınəhlapıl mın, mınəhaləruru naiirən, kən mınəhaləruru mın məmə okəhalən-ipən naka kəm in.

⁴¹ Təmuwın mın kən mıtəlig-pa mau kisil, məto kətəhlapıl, kən təmən-ipən kəm iləhal məmə, “? Nakatəhalapıl əh mətəhlameg? !Nahmen! Nian tınuwa məmə io Neti Etəmim okegəhan-in-pən io e nelmı netəm nol təfagə rat. ⁴² !Halətul-ta, kotuwın! Əhaləplan, etəmim u tategəhan-in-pən io, in tatuwa.”

*Tikimır mın rəha İesu kəmotaskəlım in
(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53;
Jon 18:3-12)*

⁴³ İesu təmatahghat əh, kən Jutas in e netəm tuelef rəhan mın tıtaupən-in nımanın netəmim. Neen kotəmık naip rəha nəluaginən, ne kəsou-əsou motuwa. Netəm mın un, pris asol mın, ne iəgətun mın rəha Lou, ne netəm-iasol rəha netəm İsrəl kəmotahl-ipa ilat. ⁴⁴ Suah un tategəhan-in İesu kəm ilat tınəmən rəkis kəm ilat məmə, “Suah əh oekətuilim-pən lan u, nəkotıtun əm məmə suah əh in əh. !Nakotaskəlım motos motuwın motaskəlım wır!”

⁴⁵ Kən əmun Jutas təmuwa iuəhkır o İesu, kən mən məmə, “İəgətun,” kən mətuilim-pən lan.

⁴⁶ Kən netəm mın əh kəmotuwa motaskəlım tiəkis.

⁴⁷ Məto ilat kit rəha İesu təmatətul iuəhkır olat təmew rəhan naip e nəmeen mətatıp rəkis matəlgi slef kit lan rəha pris asol agın.

⁴⁸ Kən İesu təmə, “?Təhro nakotəmık naip asol rəha nəluaginən ne kəsou-əsou motuwa məmə onəkotıləs io? ?Nikitəmat təht məmə io emit netəmim muwın kotəluagin o kapman, o kəm-naka io iohamnu itəm kit? ⁴⁹ Nian mın rafin kitat mın itəmat əpəh e Nımə Rəha Uhgın ekatəgətun netəmim ikın. ?Kən nakotəhro məsotaskəlımən io?

Məto nat Naoa Rəha Uhgın təmən, otəkəike muwa mol nıpahrienən lan.”

⁵⁰ Kən rəhan mın rafın netəmim kınotapəs in, kən motagım-tənin. ⁵¹ Kən etəm aluə kit itəm təməlkəhau-in nıməhan kit, matuarisig-in Iesu, kən netəmim neen kəmotiləs, kiləs-arəpən lan, ⁵² kən rəhn nıməhan tikis, taiu piəpiə əm magım.

Iesu təmətul e nıganəmti kaonsel mın

(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

⁵³ Kən titalugın əh, kəmos Iesu motuwın əpəh ima pris asol agın u katuəfımın rafın pris asol mın, ne iəgətun mın rəha Lou, ne netəm-iasol rəha netəm Isrel ikın. ⁵⁴ Kən Pita tan təlig-təlig muarisig-in ilat muwın əpəh latuənu ima pris asol agın ikın. Kən təmuwın əpəh e iat matəpələh ilat mopael mın rəha pris asol agın moatəto nıgəm. ⁵⁵ Kən pris asol mın ne netəmim rafın rəha kaonsel kəmoategəs-in nıpəgnəmtin mın neen e Iesu məmə okotohamnu ron. Məto kəsotehmən kit ne. ⁵⁶ Kən netəmim tepət kəmotəiuə e Iesu, məto rəhalat nəghatən tətaiu pişin-pişin.

⁵⁷ Kən neen kotətul motəiuə lan məmə, ⁵⁸ “Emotəto təmən məmə otərəkin Nımə Rəha Uhgın u netəmim əm kəmotol e nelmılat, məto e nian tatol kisil lan, təpaniləkin mın nıtain u kəsolan e nelmitəm.” ⁵⁹ Kəmotən nəhlan məto ilat mın, rəhalat nəghatən tətaiu pişin-pişin.

⁶⁰ Kən pris asol agın təmətul aupən-in ilat kən mən-ipən kəm Iesu məmə, “?Tahro nəşəghatən? ?

Tahro e nāghatən mīn əh itəm koatən-iarəp tatiləs pikən ik?”

⁶¹ Məto Iesu təpnarīn əm məsəghatən, kən pris asol aḡin apon təmən-ipən mīn məmə, “?Tahro? ? Ik Mesaea u Neti Etəm katənwiwi?”

⁶² Kən Iesu təmə, “!Əwəh, io u! Onəpanotehm io Neti Etənim ekatəpələh e rəhn matip Uhgīn u nahgin tepət, kən panotehm mīn io e napuə e neai ekatuwa.”

⁶³ Kən pris asol aḡin tearəsin rəhan natimnat məto-inu nīkin təmərət o nāghatən rəha Iesu, kən məmə, “Okəsotegəs-in mīnən suah kit məmə otən mīn nat kit lan. ⁶⁴ !Ninəmotəto rəkis tatəghat rat e Uhgīn! ?Nakotahrətəlig? ?Okotahro suah u?” Kən ilat rafin kəmotən məmə otəkəike mīmīs.

⁶⁵ Kən kəmotol mīlə e Iesu, kən neen kəmotagəh lan, neen kotəlis nīganəmtīn motoh kən motəmə, “! Ei, ik ien rəha Uhgīn! !Ən-tu məmə pah u təmoh ik!” Kən mopael mīn rəha pris asol aḡin kəmotem.

*Pita təmən məmə
in təruru Iesu
(Mat 26:69-75; Luk 22:56-62;
Jon 18:15-27)*

⁶⁶ Kən Pita təmətan əh əpəh ləhau e iat. Kən slef pətən kit rəha pris asol aḡin təmuwa. ⁶⁷ Kən məplan tatəto nīgəm, kən təmīsīlu wīr məmə, “!k mīn itəmlau Iesu etəm Nasaret nəmatuan.”

⁶⁸ Məto Pita təmən-iamnin, kən məmə, “!əkəruru nat un nakatən,” kən muwīn matətul əpəh e ket rəha iat. Kən mənīg kit təmīmnən.

⁶⁹ Kæn pætan un tæmehm min ikin əh, kæn mæn-
ipæn kəm netəm kotətul əh-ikin məmә, “Suah u in
ilat kit.” ⁷⁰ Mæto Pita tæmæn-iamnin min.

Kæn tæsuwəhən, netəm kotətul əh-ikin kəmotən-
ipæn min kəm in məmә, “Nipahrienən, ik min ilat
kit mæto-inu ekotitun məmә ik etəm Kalili.”

⁷¹ Mæto tinətuoun maun-in nəratən min koatisi-
pən o Uhgın moatuwa ron okəmә teiuə. Kæn tæmos
noanawil məmә, “!Iəkəruru suah əh nakotəghat-
in!”

⁷² Kæn roiu agin-əh min mənig tinimnən min, kæn
nikin tinəht nəghatən rəha Iesu məmә tæmæn minu
lan məmә, “Mənig otəsimmənən əh mau kəiu, kæn
ik onakən mau kisil məmә nəkəruru io.” Kæn Pita
tinəto tərat kæn mətəsək.

15

*Iesu tæmätul e
niganəmti Pailat*

*(Mat 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5;
Jon 18:28-38)*

¹ Kæn laulaugin agin pris asol min, ne netəm-iasol
rəha netəm Isrel, ne iəgətun min rəha Lou, ne
netəmim min rafin rəha kaonsel kəmotuəfimın
ilat min, kæn moatələhəu nəghatən kit məmә
okotohamnu Iesu. Kəmotən-ipæn kəm netəmim
neen məmә okotəlis Iesu kæn motit motuwın
motəhlman-pən e nelmi Pailat, u kapman asol
rəhalat. ² Kæn Pailat tæmətapəh ron məmә, “?Ik kig
rəha netəm Isrel?” Kæn mæto Iesu tæmә, “Ik nəmən
mihin.”

³ Kæn pris asol min kəmotən-iarəp nolən tepət
lan. ⁴ Kæn Pailat tæmətapəh ron məmә, “?Tahro

nakəsuhalpinən? ?Nəməto kəmotən nīpəgnəmtin tepət lam?”

⁵ Məto Iesu təsəghat minən, təməpnarın əm, kən Pailat narmin təmiwig ron.

Pailat təmən məmə Iesu otəkəike mimis
(*Mat 27:15-26; Luk 23:13-25;*
Jon 18:39–19:16)

⁶ E nup min rafin, nian katol lafet lan rəha Nuhagego-inən, nolən rəha kapman u Pailat məmə in otahl-iarəp suah əpnarın əm kit e kalapus, suah kit itəm netəm Isrel kəmoatən. ⁷ Kən suah kit u, nərgin u Parapas, tətətig e kalapus ilat in min neen, məto-inu kəmotohamnu etənim e nian kəmatəmou o kapman. ⁸ Kən nimanin netənim kəmotuwa o Pailat motən-ipən kəm in məmə otol əm nat kitəh tahmen-pən e itəm tatol nian min, mahl-iarəp suah kit e kalapus.

⁹ Kən Pailat təmətapəh olat məmə, “? Nako-tolkeike məmə ekahl-iarəp kig rəha netəm Isrel?”

¹⁰ Təmən nəhlan məto-inu in tinitun rəkis məmə pris asol min kəmosot-ipən Iesu e nelmin məto-inu kotətəhak.

¹¹ Məto pris asol min kəmotəkəike kəm nimanin netənim məmə okotəuhlin nətəligən rəhalat. Kən ilat kəmotətapəh o Pailat məmə otahl-iarəp Parapas, məto sənəmə Iesu. ¹² Kən Pailat təmətapəh olat məmə, “?Məto ekahro e suah u itəmat nəmotəmə in kig rəha netəm Isrel?”

¹³ Kən kəmotagət əfəməh məmə, “!Okəht-ipən e nig kəməluau!”

14 Kæn Pailat tæmætəpəh mɪn olat məmə, “?Nolən tərət naka u suah u tæmol?” Məto kəmotagət əfəməh mɪn məmə, “!Okəht-ipən e nīg kəməluau!”

15 Kæn Pailat tæmolkeike məmə otol nɪkɪlat, kæn mahl-iarəp Parapas, kæn məhlman-pən Iesu e nelmɪ rəhan mopael mɪn məmə okotalis motətupər e nīg kəməluau.

*Mopael mɪn kəmoatol
mɪlə e Iesu
(Mat 27:27-31; Jon 19:2-3)*

16 Kæn mopael mɪn rəha Pailat kotɪləs Iesu motuwɪn əpəh imə e nɪmə asol rəha kapman, katən məmə Praetorium. Kæn kəmotəun-in rafɪn mopael mɪn kotuwa kɪtəlau lan. 17 Kæn motuwɪn-in-pən kot asiə tahmen əm e kot rəha kɪg, kæn motuarin-uarin nol itəm tol nihlən-nihlən motol hat lan itəm tahmen e hat rəha kɪg, kæn motəfauin-pən kəm in. 18 Kæn motol mɪlə lan motəmə, “Itɪmat ekotos-ɪpɪnə nɪsɪaiɪən kəm ik, kɪg rəha netəm Isrel.” 19 Kæn motoh rəhn-kapə e noanɪg, motagəh lan, motɪsɪn nulɪlat məmə koatos-ɪpən nɪsɪaiɪən eɪuən kəm in. 20 Nian kəmotəhkul rəkɪs lan, kæn motapeg rəkɪs kot asiə un, kæn motuwɪn-in-pən əh rəhan natɪmnat, kæn motit motuwɪn məmə okotəht-ɪpən e nīg kəməluau.

*Kəməht-ɪpən Iesu e
nīg kəməluau
(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43;
Jon 19:17-27)*

21 E suatɪp, kəmotehm suah kit etəm Saerin, nərgɪn u Saimon. In tata rəha Aleksanta ne Rufas. Tatuwɪn Jerusalem, kæn moatəkəike kəm in məmə

otilās nig kəluau. ²² Kən kəmotit Iesu motuwīn əpəh ikin kit katən məmə, Kolkota, u nīpətīn təmə Louipīl-uipīl. ²³ Kən kəmos-ipən wain u kəmol pīlāh-pīlāh ilau mərisin u mir məmə otənim pəs təsətoən nahməən e nīpətīn, mətə tapəs nənīmən.

²⁴ Kən kəmotilās Iesu motuwīn motəht-ipən e nig kəməluau. Kən motor rəhan natimnat moturin tais ron məmə pah otos. ²⁵ Kəmətu-pər Iesu e nig kəməluau e nain kilok laulaugin, ²⁶ kən motətə-rəkis nīpəgnəmtin u kəmotehm lan məmə, IN KIG RƏHA NETƏM ISREL, kən motəht-ipən nəghatən un e rəhan nig kəməluau. ²⁷ Kən etəmim kəiu itəm kətuəluagin o kapman mətioh netəmim, kəmətu-pər ilau e nig kəluau, kit e nīkalin matip, kit e nīkalin mol.*

²⁹ Kən netəmim itəm kotaliwək e suatip, moatanu-anu rəhn-kapəlat kəm in moatol mīlə lan motəmə, “Ei, ik nəmən məmə onakərəkīn Nīmə Rəha Uhgīn kən nian tatol kīsīl lan u, nəpaniləkīn mīn in pīsīn. ³⁰ Eiuaiu-tu e nig kəməluau un, mosmegəh atip-tu lam.”

³¹ Pris asol mīn ne iəgətun mīn rəha Lou kəmotol əm nat kitīəh motalah-əmnu motəmə, “Təmasitu e netəmim tepət, mətə okol təsasitu atipən lan. ³² Təwir pəs kitat kotehm-tu Mesaea u, kig rəha netəm Isrel, oteiuaiu e nig kəməluau pəs kitat koatəplan motahatətə lan.” Kən etəmim mīl u katəhaləkul iləhal Iesu kīnatuən mīn nəghatən rat lan.

15:21: Rom 16:13   **15:24:** Sam 22:18   * **15:27:** E kopi oas mīn tepət rəha Niutesteman itəm kəmətə e nəghatən Kris aupən, ves 28 tīkə.   **15:29:** Sam 22:7; 109:25; Mak 14:58

Iesu tinimis
(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49;
Jon 19:28-30)

³³ Kən e tuelef klok mətəorus-pən tri klok, napinəpən təmeiuaiu mirəfin nat. ³⁴ Kən e tri kilok Iesu təmagət əfəməh məmə, “!Eloi, Eloi! ?Lama sapaktani?” Nipətin rəhan nəghatən təmə, “!Uhgın rəhak, Uhgın rəhak! ?Tahro nakatəpəs io?”

³⁵ Netənim neen kəmoatətul əh-ikin kəməsotəto wırən nəghatən un, kəmotən məmə, “Haləto-tu. Tətaun-in Elaija.” ³⁶ Kən ilat kit təmai u muwın miuw-pən wain u tagın e nat kit tame-ame tahmen e katən, maru-pər e nuwig tuwın o Iesu məmə otənim. Kən məmə, “Pəs-tu kotehm-tu məmə Elaija otuwa mıləs-iaəhau, o kəp.”

³⁷ Məto Iesu təmagət əfəməh mın, kən rəhan namegən tiet.

³⁸ Kən əpəh e Nimə Rəha Uhgın, nıməhan itəm tatəkulosig-in İkin Tasim Agın İkin, təməhap məsin kəiu əpəh ilis mətəorus-pə əpəh ləhau. ³⁹ Kən etəm-iasol rəha mopaél mın itəm təmatətul e nıkali Iesu, təmehm məmə təmimis min-nulan, kən in təmən məmə, “!Nipahrienən, suah u in Neti Uhgın pahrien!”

⁴⁰ Nipitan neen kəmoatətul isəu motasıpa moatehm. İlat neen u Meri Maktala, ne iaəhunin iti Jemes əkəku ne Joses, ne Salome. ⁴¹ İləhal kəmatəhalətəu-pən Iesu nian təmətatig Kalili, mətəhlasitu lan. İlat nipitan tepət kəmotər kan əpəh Jerusalem ilat Iesu.

Josep tāmahluaig-in Iesu
(Mat 27:57-61; Luk 23:50-56;
Jon 19:38-42)

⁴² Kən nian əh Iesu tāmimis lan, in nian rəha nol əpen-əpenəən natimnat rəha Sapat, kən olawigin nian rəha Sapat, kəsolən wək lan. Tinehnaipən, ⁴³ Josep in etəm Aramatia tinuwa. In etənim kit rəha kaonsel itəm katisiai-in. In nikin təməht pik nərəməərən rəha Uhgın. Kən təməsəginən muwın ima Pailat ikin matətapəh-in nıpəti Iesu. ⁴⁴ Nian Pailat təməto məmə Iesu tinimis rəkis, kən təmaut maun-in etəm-iasol rəha mopael mın matətapəh ron məmə, “?Katən pahrien məmə Iesu tinimis rəkis?”

⁴⁵ Məto etəm-iasol rəha mopael mın təmə, “Nıpahrienən, tinimis rəkis.” Pailat təməto nəghatən un kən megəhan-in-pən nıpəti Iesu kəm Josep. ⁴⁶ Kən Josep təmuwın mos-nəmtin nıməhan ruən kit muwa mıləs-iahau Iesu e nig kəməluau malpin lan, mıləs muwın mələhəu-pən e nıpəg kəpiel u kinəmel rəkis məmə okol suwıt ikin. Kən məsəpəlpəlin-pən kəpiel asol kit mahtosig-in-pən nıpəg kəpiel un lan. ⁴⁷ Kən Meri Maktala ne iahunin iti Joses, ilau kəmuəplan ikin-u kəmələhəu-pən Iesu ikin.

16

Iesu tinəmegəh
e rəhan nımisən
(Mat 28:1-8; Luk 24:1-12;
Jon 20:1-10)

¹ Nian rəha Sapat tinuwa minuwın rəkis, kən Meri Maktala ne iahunin iti Jemes, ne Salome

kəməhalos-nəmtin nat pien-pien min u nəmiəwilat təwir məmə okəhalol-pən e nipəti Iesu. ² Lauaugin agin mit tinatər e Sante, pətan miləhal un kəmatəhaluwın e suwit. ³ Nian kəmatəhaluwın e suatip kən mətəhalən kəm iləhal min məmə, “? Karmə pah otasitu etəhal mahuin rəkis kəpiel asol əpəh e nipəg kəpiel?” ⁴ Məto-inu kəpiel əh kəpiel asol. Məto nian kəməhaluwa iuəhkir, məhalətag-pən məhaləplan kinahuin rəkis kəpiel.

⁵ Kəməhaluwın imə e nipəg kəpiel məhaləplan etəm aluə kit tatəpələh e rəhləhal-matip, tatuwin e kot əfəməh ruən kit, kən iləhal kəmahlaut pik ron. ⁶ Kən təmən-ipən kəm iləhal məmə, “Səhaləgin pikən. Natəhaleam-in Iesu etəm Nasaret, etəm kəmətu-pər e nig kəməluau, məto in tikə u ikin-u roiu. In tinəmegəh rəkis e rəhan nimisən. Halehm-tu nəmeen u kəmələhəu-pən ikin. ⁷ Kən roiu onakəhaluwın məhalən-ipən kəm rəhan min netəmim məsəhalapəsən Pita, məmə in otaupən matuwın Kalili, kən onəkotuarisig-in motuwın motehm əh-ikin məmə inu tinəmən rəkis mihin ne kəm itəmat.”

⁸ Kəmahlaiu məhaliet e suwit məhlagim, məto-inu kinəhaləgin pik matəhlasiəp. Kən məhaluwın məsəhalənən nat kit ne kəm netəmim məto-inu kinəhaləgin pik.

[Nəghatən rəha Mak təmol namnun ikin-u kən netəm pisin kotilpin ves 9 mətoarus-pən ves 20]

*Iesu təmiet-pa
o Meri Maktala
(Mat 28:9-10; Jon 20:11-18)*

⁹ Nian Iesu tēmamegəh min e Sante laulaugin agin, kən maupən miet-pa o Meri Maktala, aupən tēməhg-iarəp narmin rat sepın lan. ¹⁰ Kən Meri təmuwin mən-ipən kəm rəhan min netəmim itəm kəmotan ilat min ilat aupən, məto nıkilat tıahmə pik kən motasək. ¹¹ Məto nian kəmotəto məmə Iesu tınəmegəh rəkis e rəhan nımısən, kən miet-pa o pətan əh, məto ilat kəməsotənən nıpahrienən lan.

Iesu təmiet-pa o rəhan etəmim mil kəiu
(Luk 24:13-35)

¹² Uarisig, Iesu təmiet-pa o etəmim mil kəiu kəmasıpən Jerusalem mətian e suatıp, məto e nian əh nıpətin təmol pısın. ¹³ Kən ilau kəmiatəlig min mian muən-ipən kəm ilau min neen, məto ilat kəməsotən minən nıpahrienən elau.

Iesu təmiet-pa o
rəhan netəm lepın
(Mat 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23; Wək 1:6-8)

¹⁴ Kən uarisig, Iesu təmiet-pa min o rəhan netəm lepın nian kəmotagwən matəhai ilat məmə, “Itəmat nakəsotahatətən lak, rəhatəmat-kapə tiəkis pik.” Təməhai ilat məto-inu kəsotahatətən e netəm kəmotəhm məmə tınəmegəh rəkis e rəhan nımısən.

¹⁵ Kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Otuwin motən-iarəp Namnusən Təwir kəm netəmim min e nıtən min rafın. ¹⁶ Etəm otəto Namnusən Təwir tahatətə lan kən mol baptais, Uhgın otosmegəh. Məto etəm təsahatətən lan, Uhgın otol nalpınən asol kəm in. ¹⁷ Kən netəm okotahatətə lak, Uhgın otol ilat

kotol nat piſpiſ min. Okotəhg-iarəp narmin rat tepət e nərgək, kən motəghat e nəghatən ik piſin piſin min. ¹⁸ Ilat kotitun naskəlimən sinek u tatus itəm, motitun nənimən nat kətakonə lan, məto okol təsərəkinən ilat. Ilat motitun nələhəu-pənən nelmilat e netəm kotimis kotəmegəh.”

Iesu tinər matuwīn e neai
(Luk 24:50-53; Wək 1:9-11)

¹⁹ Kən nian Iərəməərə Iesu tinəghat rəkis kəm rəhan min netənim, kən Uhgīn tinos minuwīn e neai, kən in tatəpələh e nīkali Uhgīn matip, ikin rəha nəsanənən ne niſiaiiən. ²⁰ Kən rəhan min netənim kəmotiet motuwīn motamnus-iarəp rəhan nəghatən əpəh ikin min rafin. Kən Iərəməərə tətasiu elat matol nəmtətin tepət. Kən nəmtətin min əh koatol nəfiğəmən məmə rəhalat nəghatən in nīpahrienən.

16:17: Wək 2:4; 8:7
Wək 1:9-11; 2:33-34

16:18: Luk 10:19; Wək 28:3-6
16:20: Wək 14:3; Hip 2:3-4

16:19:

North Tanna New Testament
The New Testament in the North Tanna Language of
Vanuatu
Le Nouveau Testament dans la langue du Nord Tanna
de Vanuatu

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: North Tanna

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

46e9a2b5-26b8-5301-a079-623f3a20ef8b